

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Mária-főház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények címzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 32 korona. Negyedévre . . . 8 korona.
Félévre . . . 16 korona. Egy hónapra . . . 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 8 fillér. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 2 korona.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 60 fl.

Hivatalos közlemények sora 10 korona.

Nyilttéri cikkek garmond sora után 40 fl. fizetendő.

A „Budapesti Hírlap”.

Kolozsvár, jan. 19.

A „Budapesti Hírlap” a szentesi választás kapcsán a függetlenségi párt két árnyalatának belső ügyeivel foglalkozik.

Az ő szokott csatlakoztatásával állapítja meg azt a tényt, hogy a függetlenségi párt két árnyalata között „mélységes ellentét” van, mely annyira meggyőző, hogy egyetlen mandátumért kések egymást is és egymás politikáját is — kompromittálni. (?)

És meg egyet tesz hozzá nagy kegyesen, hogy: a szentesi látványosság (?) után ugyan ki vehetné komolyaknak a függetlenségi párt törekvéseit?

Hát mi teljes tisztelettel hajlunk meg minden ellennézet előtt, ha az pártatlan, elfogulatlan és tárgyilagos és végeredményében az igazságot keresi; de nem vehetjük komolysámba azokat az ellennézeteket, a melyek teljesen hiányában vannak a tárgyi igazságnak.

Hogy egyebek között olyan tekintélyes lap, minőnek a „Bp. H.” tartja és tartatja magát, olyan nézeteket nyilvánít, a melyek a tárgyi igazság jegyében képződnek ki, természetesen igényt tarthat arra, hogy komoly vitát kezdenek vele azok, a kiknek abban a dologban más nézetei vannak.

Am ilyen vitaközlésre mi legalább csak akkor érzünk kedvet magunkban, ha tapasztalunk lehet, hogy az ellennézetek komoly argumentumokkal küzdenek, amde egy dolog bizonyos és ez az, hogy a Bps. Hírlapban ebben a kérdésben komoly vitát kezdeni nem lehet, mert a ki egy parlamenti párt politikai törekvésének komolyságát és számbavehetőségét csak azért tagadja meg, mert az a párt még a mandátum keresés dolgában sem tud egyetérteni, az a valaki nem lehet illetékes bírója a függetlenségi párt politikai törekvéseinek és a nézet, melyet kifejezésre juttat, nem tarthat igényt a komoly számbavételre.

Az, hogy a függetlenségi párt két árnyalata között például a delegáció intézményét, a hadsereget és a külső-vetséget illető kérdésekben eltérő nézetek uralkodnak, ez nem mai keletű dolog és éppenséggel nem az, a mely csak a szentesi választáson vált volna nyilvánvalóvá.

Az az ország közvéleménye régóta tudja, hogy a két pártárral között az eredeti program részletekben eltérő nézetek uralkodnak, ezek

nek a nézeteknek különösen az Ugron Gábor vezérlete alatt álló párt minden kinalkozó alkalommal nyílt és határozott kifejezést adott. És tovább menve: ország-világ előtt több ízben és a legteljesebb tárgyilagossággal és az argumentumok egész sokaságával igyekezett meggyőzni a közvéleményt eme nézetek helyességéről.

Nem Szentesen formálódottak ki ezek a nézetek és nem ott ásták meg azt a mélységet, amely a „B. H.” szerint a két pártárral egymástól elválasztja. Ez a mélység — ha márnak vesszük — meg volt már abban a pillanatban, a mikor az egyik pártárral a maga politikai programjába felvette az ellenőrzés gyakorlásának szükségét a delegációban és a hármasszövetség gazdasági hátrányai ellen való küzdelem politikai szükségességét a közkormányzat külügyi politikai rendszerében.

Hogy ennek a pártárralnak a függetlenségi párt eredeti politikai programjának részletekben történt nézetváltoztatását az idők igazolták, bizonyítja az a szereplés, melyet a delegáció legutóbbi ülésén Ugron és Holló delegátusok folytattak, s a mely kétségkívül arra fog vezetni, hogy a kritikának ily módon és e helyen való alkalmazása magának ez intézménynek átalakulását, s a nemzeti érdekek hatályosabb védelmét fogja eredményezni.

Ez pedig nem az a mélységes ellentét a két pártárral között, hanem egyszerűen a pártpolitikai programjának olyképp való gyakorlati alkalmazásba vétele, hogy az a nemzeti érdekekre nézve tényleges hasznokat eredményezzen.

Ez a cselekvés politikája, az eddigi merev elszigeteltség helyén és ha valamely névvel illethető az ellentét, mely a két pártárral egymástól elválasztja, ugy az Ugron nevet viselő pártárral politikai törekvéseit, illetőleg ez az ellentét nem „mélység”, ellenkezőleg „kicsucosodás”, a melyben a jól megértett nemzeti politikajegyzesedett meg, még ott is a hol eddig a passzív szemléletű egyáltalán nem vált a párt politikai elveinek előnyére és a gyakorlati sikernek vajmi kevés biztosítékát nyújtotta.

Hogy a szentesi „látványosságról” is essék szó, hát ebben csak azt mondjuk a „Bp. H.”-nak, hogy Szentesen semmi olyan „látványosság” nem történt, a mi a két politikai pártárral között fenn-

forgó ellentétet mélységesebbé tette volna.

Egyszerű a dolog. Szentesen mind a két pártárral állított jelöltet.

Hát most történt ez meg először? Hát a 67-es alapon álló pártok, például: a szabadelvű, a volt nemzeti és a néppárt nem küzdöttek a multban egymással a választókerületekben is, a nélkül, hogy az ellentét közöttük mélységesebbé váljon?

Hát csupán azért, mert ezek a pártok egymással állottak szemben a választási harcban, mindjárt konstataálni lehet, hogy politikai törekvéseik nem komolyak és nem tarthatnak igényt a számbavételre?

No, ha a „Bp. H.” ezeket mind számításon kívül hagyja, a mikor a függetlenségi párt két árnyalatának politikai törekvései felett ítéletet mond, akkor már ne számíton arra, hogy komoly emberek tárgyilagosságnak és igazságosságnak tartják az ő ítéletmondását.

Mi sem tartjuk ilyennek s mert meggyőződésünk az, hogy a „Bp. H.” egyszerűen eltévelyedett az igazságkeresés útján, legfennebb sajnálkozunk felette, hogy komoly hírből álló újsággal is megeshetik ilyen időszerű — farsangi tréfa.

Politikai hír.

A börze győzelme. Megbízható forrásból arról értesülünk, hogy a kormány nem fogja az idén életbe léptetni a börzeadót. A kormány ez engedékenységet azzal takargatja, hogy a börze ugyanis pangás uralkodik s így az adó még fokozná az üzleti kedvetlenséget. S ezt most mondják, a mikor az európai vezető bankok le akarják szállítani a kamatlábát, amivel együtt el fog tűnni az a lidérc is, amely a közgazdasági viszonyokat alaposan deranzsirozta. Részünkről ez engedékenységek inkább a kormány meghátrálását látjuk a börze előtt, amit semmivel sem lehet indokolni. Tudtunkkal a kormány a börzeadó jövedelméből 440 ezer korona bevételt állított be az idei költségvetésbe. Mi lesz már most azzal a költségvetéssel, a melyből egy félmilliónyi bevétel tétel kimarad s a melybe kvótamelés címén hat és félmilliónyi kiadási többletet kell felvenni. Hova lesz az a híres egysúly, az a kimutatott plus. Mindezt a levélportó felemeléséből akarnak fedezni? Vagy talán még más adóról gondolkodnak a pénzügyminisztériumban? A börzeadó-javaslat éppen egy éve terjesztett a képviselőház elé. Letárgyalásnak halogatása már azért sem válik kormányunk dicsőségévé, mert jól tudjuk, hogy nem lett volna szabad így cselekednünk.

Ki tiltja ezt meg? Ki szab nekünk törvényeket? Az őslény, a kinek mi csak megnyilatkozási formái, feltűnő és eltűnő alakjai vagyunk, a kinek az emberiség tombolásának közepette csak egyetlenegy célja lehet: az erkölcsösség megvalósítása.

Igen szép, a mit itten elmondok, mondhatják rá azok, a kiknek a tagadás és rombolás öröme van, csak hogy mindez nem igaz, mert hát nem lehet bebizonyítani.

És a tagadóknak, mint mindig, ugy most is igazuk van. Az erkölcsi mindenséget nem lehet bebizonyítani. De ezt nem is akarja senki sem, mert az ellenkezője amugy is mindenkinek nevelésnek tűnik fel. Avagy kell annak bizonyítani, hogy szenved, a ki valóban szenved? Nemde esztelenység bebizonyítani annak, a kinek öröme van, hogy igazán öröme van? A mit az ember érez, az több, mint igazság, az maga a valóság.

Annak, a mit érzünk, az ellenkezőjét bebizonyítani, egyszerűen lehetetlen. A kinek öröme van, annak nem tudunk szenvedést bebizonyítani és a ki szenved, az szenved minden argumentálás dacára.

Érezzük az erkölcsi mindenséget. Ez az érzés nem kívülről lopózik be a mi szívünkbe, hanem benne van, mert mi magában az erkölcsi mindenségben, az Istenben vagyunk. Bizony mondom nektek: Isten mindenütt jelen van.

Bárany Gerő.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, jan. 18.

A kormányt kellemes meglepetésben részesítette ma az ellenzék. Minden nagyobb vita nélkül átengedték menni a véderőtörvény meghosszabbításáról szóló javaslatot.

Az egész ellenzék részéről csupán 3 szónok lépett a sorompóba a javaslat ellen, ugy, hogy már egy óra után a javaslatot a többség megszavazhatta.

Ezután 5 percznyi szünet következett. A szünet után a Ház szó nélkül megszavazta a javaslatot részleteiben is.

Az újonczjutalék megajánlásáról szóló törvényjavaslatot Münnich Aurél előadó ismertette.

Komjáthy Béla szólalt fel utána és ismét szóvá tette, hogy a hadsereg most tulajdonképpen törvényen kívüli állapotban van, mert december végén a véderőtörvény határideje lejárt s még új törvény nincs. Majd több katonai sérelmet említett föl, de senki sem hallgatja meg pártjáról sem, többször rá is szolt elvtársaira.

A vita folytatása holnapra marad.

Molnár János a miatt interpellál, hogy Szentesen a mult héten is, a jövő héten is, a mikor pótválasztás lesz, vasárnapra tüzték ki a választást.

Szőll Kálmán kormányelnök kijelenti, hogy a törvény a választás napjának kitűzését egyedül a központi választmányra bizza. Különben nem helyesli, hogy vasárnapra tüzték ki, de talán van okuk rá, hogy így jártak el.

A Ház a választ tudomásul vette. Az ülés ezzel véget ért.

A telepítési ankét.

Budapest, jan. 18.

Ma délután ült össze a földmívelési minisztérium tanácskozó termében az az ankét, melyet a telepítési ügy rendezése céljából Darányi miniszter még a mult hónapban egybehívott.

A belügyminisztert Kaffka László, a pénzügyminisztert Bakonyi Géza oszt. tanácsosok, az igazságügyminisztert Dévay Ignác kir. bíró, a kultuszminisztert Halasz Ferencz osztálytanácsos képviseli. Az országos hitel-szövetkezet küldöttje: Siedl Ambrus m. tanácsos.

Az értekezletről távolmaradásukat kimutatták Festetics Taszilo gróf, Galgóczy Károly, Láng Lajos és Nedeczky János. Vélőményüket írásban adták be Majláth József gróf, Vancsó Gyula, Szabó József, Galgóczy Károly, Nedeczky János, Ráday Gedeon gr., Rekovszky István, Harkányi János báró,

Zichy János gróf, Szabó Imre, Széchenyi Imre, Majláth József.

Az ügy előadóját Bartók József dr. osztálytanácsos; a szólásra jelentkezők neveit Balogh Sándor fogalmazó jegyzi.

A késő délutáni órákban megnyitott tanácskozáson dr. Darányi Ignác földmívelési miniszter elnököl és megnyitó beszédeben előadta, hogy a telepítési kérdést csak az egybehívott ankét meghallgatása és a felmerülő nézetek és eszmecsere után akarja megoldani.

A miniszter megnyitó beszéde után felolvasták azokat az intézkedéseket, melyek a telepítés körül eddig foganatba vették.

A jelentés szerint a miniszternek fő-törekvése eddig oda irányult, hogy a már megalkotott telepeken a kincstár által adható kedvezményekkel és a gazdálkodás színvonalának emelésével, továbbá a nélkülözhetetlen közintézmények szervezése által a telepek helyzetét és a közállapotokat oly mértékben javítsa, hogy a telepek kötelezettségeiknek (tulterhelés nélkül) megfelelhessenek és anyagilag megerősödjön, nemcsak gazdálkodásukat folytathassák sikeresen, hanem egyéb tekintetben is a környező vidék számottevő tényezőivé váljanak.

A miniszter ezeken kívül másodszorban folytatta a meg nem szállott telepek betöltését és a már kellően előkészített birtokokon a telepítést megindította.

Ezen fölül még a szükséges előmunkálatok befejezését siettetve a telepítésre alkalmas kincstári birtokokon, hogy azokat földosztva, mielőbb benépesíthesse.

A miniszter e téren kifejtett működésének főbb mozzanatait a következők: a törlesztési adó meghosszabbításával és a kamatiabbszállításával, részben pedig a hátralekötött több évre való fölössztásával a fizetési föltételeket több telepen enyhítette.

Ezen intézkedést csak a vadász-erdei és a bodófalvi telepeken nem alkalmazta, mivel ezeken a vidékeken — a földek forgalmi értékéhez viszonyítva — inkább alacsonyabban van megállapítva.

A váltásár után fizetendő kamat a kincstári birtokokból alakított telepeken 4 százaléka, a telepítési alaphól szerzett birtokokon pedig 2 százaléka; a törlesztés tartama 40—50 év.

Az új telepeken ezenfelül abban a kedvezményben is részesülnek a telepek, hogy a váltásár után az első két évben csak kamatot fizetnek, a vételár-törlesztést pedig a harmadik évben kötelesek megfizetni. A fizetési módokat érintett enyhítése első sorban azon telepeken vált szükségessé, a melyek jóformán minden készülékkel kat. holdanként összesen 8—14 korona évi járulékkal terhelt vizitársulatokhoz tartoznak és ahol a telepek aránylag kis — csak 8—14 kat. hold — területűek. Másodszorban a vásárolt birtokokon mutatkozott szüksége a fizetési feltételek enyhítésének, mivel a birtokok forgalmi értéke jobbra nagyobbban bizonyult az üzleti értelemben vett tiszta jövedelem törlesztéséből származó becsértéknel.

Az előadás után bemutatták azokat a kérdéseket, a melyekre az ankét tanácskozása ki fog terjedni.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1900. Január 19.

Az erkölcsi mindenség.

Miért undorodunk a bűntől, miért szeretjük az erényt? Miért szeretjük a szépet, miért undorodunk a rútól? Miért kelti bennünk a hatalmas a fenséges érzetét; miért nevelés, számandó a tetteit?

Nagy kérdések, a melyekre alig vagy talán épen nem tudunk feleletet adni. De mikép is tudnánk ezekre a kérdésekre feleletet adni. Ezek a kérdések a kérdések kérdései.

Valami ős, kimondhatatlan, de érzett és mélyen átértett hatalom éreztet mind ezeket velünk és éreztette mindazokkal a gondolkodó és érző lényekkel, a kik mielőttünk éltek időtlen időtől kezdve a mai napig.

Nem is akarunk ezekre a kérdésekre felelni.

Öröm tölt el bennünket ennek a kedveit, szeretett igazságnak az átérzésétől.

És ha gondolkozásunk világosan, kétségen kívül bebizonyítja az erkölcsi nihil létét és az erkölcsnek és minden nemesebb érzésnek meg is ássa a sírját, mi e sírra borulunk és jóágos mosolygással mosolygunk, mert tudjuk, hogy a mit a gondolkodás el akart temetni, a miről hitte, hogy eltemette, az mi bennünk mindnyájunkban él

és hisszük, hogy soha sem érkezik el halálának órája.

Szép dolog a gondolkodás. Mondják, ennek köszöni az emberi kultúra a létét és az emberiség öntudatosan csak annyit élt, a mennyit a gondolatokban élt. Lehet, de ez az élet igazán nem irigylendő, sőt erkölcsi tartalom nélkül undorító.

Nem kellenek logikus gondolat-épületek, nincs szükségünk a technika stb. vívmányaira.

Bennünk a legbecsesebb az erkölcs és az erkölcsi érzék, ez a valami, ami azt mondja: minék és milyennek kell lenni?

Amit az emberiség öntudatosan átél, az lehet a gondolkodásnak az eredménye, de a mit az emberiség boldogan élt át, akár öntudatosan, akár öntudat nélkül, az egyesegyedül az erkölcsnek a dicsősége.

Egyik embert a másik emberhez nem a gondolkodás vonzza. A gazdagot a maga csillogó palotájából a nyomorult sárviskójához nem a gondolkodás vezeti. Az emberiség könnyeit nem a gondolkodás szárítja fel s a fájo sebekre gyógyító irt nem tesz a gondolkodás. A szegénynek alamizsnára kinyújtott kezét nem a gondolkodás tölti meg. Az utált élőhalottat, a vesztőhelyen már-már halálra váltat nem a gondolkodás sajnálatja meg velünk.

Nem azért szánjuk bűneinket, mert meggondoltuk, mit tettünk, hiszen készakrva, a legnagyobb kiszámítással cselekedtünk.

Azért bánjuk meg bűneinket, mert érezzük, hogy nem így kellett volna cseleked-

nünk, mert jól tudjuk, hogy nem lett volna szabad így cselekednünk.

Ki tiltja ezt meg? Ki szab nekünk törvényeket? Az őslény, a kinek mi csak megnyilatkozási formái, feltűnő és eltűnő alakjai vagyunk, a kinek az emberiség tombolásának közepette csak egyetlenegy célja lehet: az erkölcsösség megvalósítása.

Igen szép, a mit itten elmondok, mondhatják rá azok, a kiknek a tagadás és rombolás öröme van, csak hogy mindez nem igaz, mert hát nem lehet bebizonyítani.

És a tagadóknak, mint mindig, ugy most is igazuk van. Az erkölcsi mindenséget nem lehet bebizonyítani. De ezt nem is akarja senki sem, mert az ellenkezője amugy is mindenkinek nevelésnek tűnik fel. Avagy kell annak bizonyítani, hogy szenved, a ki valóban szenved? Nemde esztelenység bebizonyítani annak, a kinek öröme van, hogy igazán öröme van? A mit az ember érez, az több, mint igazság, az maga a valóság.

Annak, a mit érzünk, az ellenkezőjét bebizonyítani, egyszerűen lehetetlen. A kinek öröme van, annak nem tudunk szenvedést bebizonyítani és a ki szenved, az szenved minden argumentálás dacára.

Érezzük az erkölcsi mindenséget. Ez az érzés nem kívülről lopózik be a mi szívünkbe, hanem benne van, mert mi magában az erkölcsi mindenségben, az Istenben vagyunk. Bizony mondom nektek: Isten mindenütt jelen van.

Bárany Gerő.

Dóra.

ANGOL REGÉNY.

— Swerdnától. —

Az Ellenzék részére fordította: AMICA.

VI.

(Folytatás.)

(15)

A mi ő lordságának a feleségét illeti, azt a jámbor, gyenge, szelid természetű beteges grófnét, elég volt, hogy férje az ő hideg és fagyos szemét feléje fordítsa, hogy azt a relyteljes szivdobogását előidézzé, mely tíz év óta Mannead főorvosának, dr. Popplesynének, aranyos aratást biztosított.

Ő lordsága a nagy és rosszul világított könyvtárban az irasztalánál ült egy pohárban valami misztikus anti-dyspeptikus ital volt a könyökénél, a mivel alkai nedvesítés valami kék-könyv felett mérgeződött, mert családott ambíciója a miniszterelnökség tárgya felett, bosszankodott, a mihez pedig éppen olyan kevés esélye volt, mint akármelyik amerikai farmer fiúnak az elnökséghez.

Igaz, hogy ő volt a miniszteriumban, a hogy Curzon Roderik Foliot Dórának mondta, nem alsó rendű minőségben, a mit a gróf méltósága lealacsonyításának és szolgálatai iránt tanúsított háláltságának tekintett.

Az a kék könyv, mely felibe hajolt, mint rendesen, szörnyű rossz adminisztrációt mutatott, világos volt, hogy az ország, mely az ő szemében mindig kétségbeesett helyzetben volt, napról-napra rosszabb állapotba jutott.

Az Általános Választás előestéje volt és még is ugy látszott, — valóban ugy látszott, — hogy valaki és határozottan nem ő lordsága lesz a királyné által behíva! É meggyőződés felett — mely még az

éppen most lenyelt ebédnél is több rossz részét okozott, — ő lordsága a legsavanyúbb arezett csinalva ült, kronként a pepszin mixturát szűrösölve és a mint a kék-könyv lapjait forgatta, gúnyos frázisokat mormogva, melyek által az államférfiak iránti megvetését igyekezett kifejezni.

Kopogtatás az ajtaján és a cseléd belépte, — ő lordsága ideges volt — olyan erősen felretentette, hogy a poharát szinte földöntötte.

— Nos, mi az? — kérdé nyersen, kis mérges szemével haragosan nézve az ártatlan emberre.

— Ő lordságának a hangja nem volt dallamos, — tényleg a felső házban „Dudásnak” neveztek.

A legény, a ki oly csendesesen mozgott, mint a hogy előbb tévé ismételte:

— Mylord, Ryder ur van itt.

— Ryder ur? Jól van jól — vezess be! És ügyelve bájj az ajtóval. Ne csapd, bántja az idegemet.

A legény, a ki oly csendesesen mozgott, a hogy csak a jól iskolázott legények tudnak látni, még óvatossában kiment és az ajtót olyan nagy gondallal tette be, a melyent akkor mutathatót volna, ha az ajtó mögött a gazdája az utolsó órájában lett volna.

Kissé elvesztegetett fáradságot volt, miután a következő pillanatban ismét kinyitotta, hogy a vendéget beeresse. Azt megtéve, nesztelenül eltűnt.

Ambar a gróf a vendéget nem fogadta szívesen — ő soha és senkit sem fogadott szívesen, miután folytonosan és minden időben kellemetlen volt — modora Ryder urhoz, kissé kevésbé volt feszés és kellemetlen mint másokhoz.

Miután bocsánatot kért, hogy ő ladysa-

A székely fővárosból.

M.-Vásárhely, jan. 15.

A városi adminisztráció nálunk is folyton diskusszió és kritika tárgyát képezi, de nem csoda, mert mint városi polgárok, lépten-nyomon érezzük a jó vagy rossz adminisztráció hatását.

Hogy az itteni közigazgatás nem lehet valami mintaszerű, legelőnkebben bizonyítja az, hogy az itteni lapok a deczemberi közgyűlés óta folyton huzzák a vészharangot az itteni adminisztráció felett.

Ime mutatól egy pár szemelvény a „M—ly” című lapból:

„Cselekvő vagyonnak 2 millió 392 ezer forint van kiütetve, szüenvedő vagyonnak csak 730 ezer forint. Jellemző, hogy a cselekvő vagyonban benne van a város minden kapája, ócska vasa, utcai lámpái stb. — vételárban. A rozoga vámoshíd 40 ezer forint. Cselekvő vagyon az ingatlanok összes értéke, bár néhány év alatt arról 150 ezer frt áru fa adatott el.

Cselekvő vagyon továbbá a város leltárában a szerencsétlen gőztéglagyár 120 ezer frt értékben; de, a midőn arról van szó, hogy a téglagyár jövedelmességét ki-mutassa a tanács, akkor annak értéke csak 100 ezer frt. Világos tehát, hogy a tanács bizva a képviselő testület felületességében, oly nagy mértékű cselekvő vagyon mutat ki, mely csak részben van meg s így lehetséges csak az, hogy az ő szomorú gazdálkodása mellett is 1 és fél millió vagyon képes kimutatni. Ha a szüenvedő vagyon tekintjük, a tanács itt is az ő számoknál nem szokásos poetika licentiával s lelkiünk elszomorodik e tényeken. Bevall a tanács 730 ezer frt adósságot, de elhallgatja a 140 ezer frt üggyevezett „függő” adósságot, van még egyes vállalatoknak 16 ezer frt követelése, az 1899-iki hiány pedig 30 ezer frt, a polgármesternek az 1899-iki költségvetéskor tett ünnepélyes azon ígérete dacára, hogy a költségvetésben felvett összegben felül szavatol, hogy egy krt sem fog a tanács elkölteni. „Ha tehát most figyelembe vesszük, hogy a vagyon leltár légből kapott, túl-magas adatokkal van összeállítva, arra a szomorú következtetésre jutunk, hogy a város közönségének igen szép vagyona el van költve.

A mai gazdálkodást jellemzi a következő adat is: 1896-ban a város érdekében faanyagát eladták 75 ezer frtért. A pénzt a tanács felvette, de soha, sehol, senkinek el nem számolt róla. Az erdőfalappal is fursán állunk, annak 44 ezer frtos követelését leirják, hisz az amugy is a városé. Minek tartózzák vele? Jóllehet ebbe a törvényhatóság is belesegyezett, de nem hiszük, volna ennek a muiczipális országnak még egy törvényhatósága, hol valaha törültek volna oly összeget, mely még sehol elszámolva sem volt, s leirtak volna egy igen nagy követelést oly adósságért a tanácsnak, a melyhez igen sok száz fér. Majd pedig mikor a levágott fák helyén újakat kell ültetni, újból neki meggyűnk a pótdadónak.”

Nem tudjuk ezekből, mi igaz, mi nem. Annyit azonban méltán elvárhat a város minden polgára, hogy a hatóság nem fog kitérni a felelet alól. Ezt megköveteli egyfelől az ő és a város tekintélye.

e.

Borhamisítás Szegeden.

A szegedi rendőrség nem alszik, mint az erdélyi részek nagyon sok közhatalosa. Védi a homokon termett szőlőjét védi, a szőlőgazdák érdekeit. Ha nálunk az erdélyi részekben így tennének a ha'óságok, mindenki jó bort innék s mindenki megnyugvással kezelhetné a szőlőt.

A Kolozsvárt székelő Erdélyi Gazda-

gát a munkájában megvárta, Ryder ur a saját dolgára tért. Ha Curzon Roderik, a lámpájánál olvasva és a mint közbe-közbe felpillantott, a kedves vidám arcra emlékezve, mely azon delután a szembe levő széken ülve rá mosolygott, képes lett volna a kuzinját hallani, egy másik bókot mondott volna a saját emberösmeretére és fogadva meggyerésére gratulált volna magának.

A Ryder Evert Chaceba menetelének látszólag az volt a fő oka, hogy azon reményét fojezze ki a gróf előtt, hogy utolsó beszélgetésük tárgya felett kedvező gondolatra jött és elhatározta, hogy a remete lakot nem adja bérbe és nem enged, hogy az ő szerencsétlen kuzinja hosszasan ott maradjon.

— Mylord, ön belátja, hogy nem egyedül a saját érdekemben beszélek, amhátr őszintén bevallom, hogy ez az egész dolog fájdalmas és kellemetlen nekem — és ön elősméri, hogy ez a jelen körülményekben természetes.

És reményem, az a tény sem bír hatással reám, hogy a kuzinom — a mit ön szintén tudhat — egy alkalmat sem mulaszt el, hogy nekem személyesen kellemetlenné ne tegye magát és a hatalmában levő bosszuszágokat ne csinálja.

Inkább ő érte, mint saját magamért kívánom, hogy a Remete lakot hagyja el, — sőt ha lehetséges Mannaeadból távozzék. Az a tény, hogy ő úgy szölvá azon helynek a kapuja mellett lakik, melyet örökölni reményit — fájdalmas érzés kell hogy legyen neki és irántam való ekkeseredését szükség képpen növeli. És aztán, az uradalmat, amit úgy látszik, hogy foglalkozásul választott, ilyen félreeső vidéki helyen, a milyen ez, nem folytathatja kedvező feltételek mellett!

My lord biztosítom önt, hogy amhátr Roderik és én nem vagyunk olyan viszonyban, a hogy én kívánnám, hogy legyünk —

sági Egyesület, a szőlősgazdák érdekében nagyobb akciózt kellene, hogy indítson s a bor ellenőrzőket és bizottságokat, az erdélyi termés értékesíthetése szempontjából, nagyobb tevékenységre kellene, hogy serkentse.

Nálunk a legnagyobb titokban intézik az erdélyrészi hatóságok a borpancsolók ügye felett az orsz. borvizsgáló bizottság marasztaló ítéletének elintézését. Ugy látszik, attól tartanak, nehogy a borpancsolók érdekeit valamiképen megsérték. Másodrangú kérdés a termelők érdekeinek megóvása.

Am ezzel szemben a hatóságok és bor-ellenőrző bizottságok nagy részének eddigi eljárásával ellentétben a törvény és ennek kapcsán kiadott miniszteri utasítás azt rendeli, hogy a borhamisítók a nyilvánosság által is sujtandók, hogy hasonló csalások elkövetésétől mások megóvassanak. A törvény és rendelet eme pontjának végrehajtásától az intézők tartózkodnak, a mi azért hiába, mert ez a borpancsolók malmára hajtja a vizet.

A szegedi esetet, az ottani lapok nyomán, a következőkben ismerletjük:

Huszezer liter hamis bor lepecsételése.

Szeged, jan. 15.

Régóta huzódó nagy borhamisítási ügy került most nyilvánosságra, hogy az orsz. borvizsgáló bizottság vegyvéleménye lekerült a szegedi rendőrséghez. A vegyvélemény mintegy huszezer liter bort hamisnak talált, melynek felszerző egy-szerűen kiöntésre kárhoztatja.

A nagy borhamisításnak még a mult év októberében nyomára jött a szegedi rendőrség. Október 4-én történt ugyanis, hogy a feljelentés alapján Danner János kisküti pinczéiben vizsgálatot tartott Koczor János th. főkapitány s a pinczéiben talált 34 hordó bort gyanusoknak találva, mintákat vett belőlük. A rendőrség az aktákat s a mintákat azonnal felküldte Budapestre az orsz. borvizsgáló bizottsághoz s azóta ott is volt az ügy szép békességben, míg végre ezévi jan. 11-én végre leérkezett a bizottsági vélemény, a mely a borokat hamisnak találta.

Érdekes és skandalozus dolog, hogy az orsz. borvizsgáló bizottság vegyvéleménye november tízennyolcadikán kelt s a kurtá irás mégis majdhogy nem csak két hónappal későbbben érkezett le Szegedre. No már ez csak nem gőzörs dolog, sőt különös és eltérőndő késedelmesség, hogy két hónapig másolnak le és tesznek postára egy sürgős ítéletet. Melegen ajánljuk a miniszter figyelmébe.

A borvizsgáló-bizottság vegyvéleménye alapján vasárnap Koczor János th. főkapitány, kihágási bíró kiszállott Danner János ki körüti pinczéibe s a hamisnaknak talált borokat lepecsételte. Ennél az aktuál jelen volt Danner János és azt vallotta, hogy a bor 1896—97-iki szegedi termés és csak 2 százalék szeszszel és olasz borral van javítva. Ezzel szemben a vegyvélemény vizet konstatait a bormintákban, s ezért egy rendelkezett, hogy a hamisbor felét el kell kobozni, míg a másik fele leszóható s a tulajdonos által a szesztartalom kivonható.

De majd csak akkor, ha a kihágási bíróság meghozza ítéletét a hamisbor gyártásáért és a hamisbor forgalmára hozataláért. Ez nem sokára bekövetkezhetik, bárha viszont letelhetik még sok idő is, mert az aktákat a rendőrségnek megint visszakerlettel terjesztette a borvizsgáló-bizottság elé, alaki hibák miatt. A sietősen épen nem nevezhető bizottság, most kérdés, hány hónap alatt küldi vissza az aktákat Szegedre.

Berde Mózsá végrendelete.

Az unitárius vallásközönség fejedelmi alapítójának Berde Mózsának végrendeletét közöljük alább.

E végrendelet 800 ezer frtot megérő vagyonat enged át az unitárius vallás közönség céljaira.

A tisztelet adójával hajlunk meg az egyszerű polgár emléke előtt akkor, midőn látjuk, hogy szegény sorsból magát felküzdvé, életcézul tüzte ki egy ország vallás közönségének boldogítását és kulturális szempontból való főlemelését s vas akarattal és teljes

de azért biztosítom önt, hogy inkább ő érte, mint magamért vagyok bátor ön a kéri, hogy annak a nyomorult viskónak, melyet ő otthonának választott, tagadja meg a bérbe adását.

Szópon volt elmondva és folyékonyan, tökéletes hangon és kifejezéssel. Talán a gróf szeszén füve a székében, hogy hallgassa, az irigységhez hasonló érzés által volt megtámadva, miután az ő előadás, még a legegyszerűbb tárgyak felett is, a szavak rendkívüli labirintusába sodorták és ez a késztetés és könnyűség teljesen hiányzott nála.

De ő lordsága nem volt bolond és am-bár a Ryder beszédét bámulta, nem volt általa félrevezetve és megcsalva. Ő nem tördött Curzon Roderikkel és nem tördött Ryder Everttel, de világos volt előtte, hogy az egyiket lekötölvé, kellemetlenséget okozott volna a másikkal és éppen most volt ok rá, a miért Golden Range urának nem volt hajlandó kedvezni. Hosszu vékony nyakát a magas kemény gallérjába helyezte és elkészült magát kellemetlenné tenni.

— Maga azt akája, hogy adjam ki neki az utat, — mondá az ő nyers, rikácsoló hangján — igen, én értem azt. Nagyon természetes! Az ő itt lakása és ez által az emberek eszében fentartva azt a gondolatot, hogy magának valami léppen sikerült ötlet az örökségéből kiájtítani — kellemetlen lehet — átkozottul kellemetlen!

Én magam sem szeretném! Természetes, hogy az képtelenség! Mindenki tudja, hogy ott volt a végrendelet, hogy az ő atyja ép észszel élt és halt meg és hogy ő egy rakoncátlan fiatal fickó volt. Azonban ez még is így van. Az emberek kemény szívűek és szeretik a botrányt és így még most is sok csuf dolgot lehet hallani.

(Folytatása következik.)

önmegtagadással élt, hogy ez eszméjét keresztül vihesse.

Berde Mózsára rá illik az, a mit a Batthiányi mauzoleumáról leolvastunk, hogy:

„Nagy küzdés volt egész élete

Sokak által félre értve;

De oly szent volt halála

Életét megmagyarázta“

Ő is, mint a hazafiai minta képe, halálával hozta köztudomásra élete czélját. Müködésének emléket emelt, a mely míg magyar él, mindig kegyeletben fogja a nevét tartani és lelkesíteni fog másokat is az ön megtagadás, áldozatkészség nemes erényeinek gyakorlására. Lelkesítsen is. Berde Mózsának végrendelete így szól:

Korom int: hogy rendezsem házamat, ügyeimet, testemnek és lelkemnek ép és egészséges állapotjában.

Halálom esetére mai napig tett szóbeli vagy írásban tett minden végrendeletemet, intézkedéseimet ezennel megsemmisítem.

Törvényes egyesnek örököseim nem lévén, kinek köteles részzel tartoznám, lelkemben azon kérdés merült fel: kinek javára és érdekében rendelkezsem, véres verejéssel szerzett vagyonomat kinek hagyományozzam? és lelkem esmerete feleleté ime: szenteljem a közjóra, de tekintettel rokonnaimra is.

Ime az irány, melyet lelkem esmerete megjelölt:

Tehát valamelyik testületnek, melynek élete biztos, a közjóra fennállása hasznos, vagyonekelem megbízható és hasonló intézetek között leginkább van szüksége segélyre, hagyományozom ezen végrendeletemben minden ingó és ingatlan vagyonomat jogaimmal együtt.

Ilyen testület a Magyar Unitárius vallásközönség (Status Unitárius), melynek nyomasztó szükségai segélyért kiáltanak, midőn más és a többi egyházfelekezetek, részint királyi, részint gazdag magánadományozások által és az unitáriusoktól jogtalanul és erőszakkal elvett alapítványokkal, iskolákkal oly gazdagok, hogy segélyre éppen nem szorulnak.

A méltánosság, az osztó igazság és lelkiismeretem parancsát követom tehát, midőn ezennel végrendelem a magyar unitárius vallásközönséget egyetemes, általános örökösömnek (Universalis Haeres) minden ingó és ingatlan javaimban és jogaimban kivétel nélkül, de az alább látható és általa szorosan megtartandó feltételek és szabályzatok megtartása mellett:

Halálom után létrehozza azonnal minden javaimat, rendezi, gyümölcsöztetését után indítja és örökre külön számadás mellett nevemen kezeli.

Az évenként befolyandó jöszág- és kamat-jövedelmekből három év alatt pontosan kifizetendő a következők hagyományaimat a nevezett hagyományosoknak.

a) Berde István, Andor, Gábor és Juliska testvéreknek, az én keresztgyermekeimnek egyenlő arányban osztandólag, két ezer forintot.

b) A laborfalvi unitária Ecclesiának torony, temploma javítására egy ezer forintot.

c) A kolozsvári unitária Ecclesiának négy ezer forintot.

d) A kolozsvári Valéria árvaháznak kétszáz frtot.

a) Kolozsvárott állítandó vakok intézete alapjára, a város kezére adandó ötezer forintot.

f) Márkus Ferencnek egy ezer frtot o. é.

g) Torockói unitária Ecclesiának, illetőleg iskolájának a székely-fiúk tanezsközei megszerzésére háromszáz frtot.

h) Korpádi, Buni gazdasági családaimnak családonként egy egy darab eszsz. aranyat.

a), b), c), d), e), g) alatt nevezett hagyományok árva szabályzat szerint kezelendők vagy ingatlanokba fektetendők;

a) tőke el nem költendő;

a) kamatok $\frac{1}{4}$ része tőkésíthető, $\frac{3}{4}$ -de elkölthető a nevezett czélra;

Berde Mózsá alapítványa név alatt kezelendő.

Az irt legatumok kifizetése és az irt feltételekhez képest elrendezése után:

3. §. Sz. kereszturi Gymnasium 100000 f.

a) A kereszturi Unitárius Gymnasium részére tőkepénzeimből külön kiszakaszt s ebből ötvenezer forintot ezen iskolának teljes és czelszerű kiépítésére fordít, de öhajtanám, hogy az egykor, most a Collegiumhoz foglalt tanári lakás tartassék fenn bérháznak a jövedelem meggyerése végett és az új építkezés történéjé az udvarban, vagy a telek hátulsó részében, a végén: 50000 forint $\frac{1}{4}$ -de kamataiból állítassék három tanári szék, $\frac{1}{5}$ tőkésítésék hasonló czélra.

Fentebb tett intézkedéseim teljesítése után fennmaradandó éntékpapiraim és tőkepénzeim kamatai $\frac{2}{5}$ -de tőkésítendő³⁾-de elkölthető évenként az a alább látható czélra, és pedig:

4. §.

Berde Áron 500 frt,

a) Berde Áron kedves öcsémnek haláláig fizet évenként 500 frt, ötszáz forint o. é.

500 f. ösztöndíj tanárok részére.

b) Ötszáz frtos alapítványt teszek évenként, az iskolai év végével kifizendőt, kolozs-

vári főiskolánk azon rendes tanáranak, a ki lecke óráját teljesen, minden perec levonása nélkül kitölti, egy órát sem mulaszt el, órája alatt csak tantárgyával foglalkozik s jó sikerrel tanított; ezen alapítvány fel nem osztható; czélom evvel az, hogy szorgalomra serkentsem a tanár urakat s jutalmazassék a szorgalom és lelkiismeretes működés.

1000 f. Ecclesiák részére.

c) Szegényebb és ujalakuló Ecclesiáinknak feloszt évenként 1000 frt egy ezer frtot o. é.

1000 f. tanulóknak.

d) Ecclesiáink egyházi tanítóinak jutalmazására, kik tantárgyaik mellett a méhézet és gyümölcsöztetését is tanítják jó sikerrel, kioszt egy ezer frtot o. é. évenként.

A felülmaradandó kamatokból rendelkezhetik, mely nevezetes összeget teszen évenként, de tekintettel ezen végrendeletem elveire és szellemére, iskoláink, egyházaink javítására, emelésére, minden luxuriosus építkezések kizárásával.

Consistorialis ebédre 300 forint.

e) Évenként Kolozsvárt tartandó főtanács gyűléseink alkalmával adandó egy közébédre hagyok 300, háromszáz forintot osztrák értékben.

Kezelő biztosok jutalma.

f) A 2. §. alatt megnevezett legatumok kifizetése után az 1. §. értelmében befolyandó jövedelmekből egy tőke alapításék, melynek évenkénti jövedelme a hagyatékomat kezelendő biztosok jutalmazására fordítandó.

5. §. Házi butorok és ingóságok.

Házi butoraimat, köntőseimet, fehér- és ágyneműimet, pecsétnyomóimat, fegyvereimet öröklő Berde Béla; wertheim-cassamat és tölgyfa íróasztalamat a vallásközönség, melyek a tanácsterembe helyezendők.

6. §. Kolozsvári házam.

Kolozsvárott a Széchenyi-téren fekvő 20 h.-szám alatti telkemet a rajta fekvő építményekkel azon feltétel alatt hagyom a válás-közönségnek, hogy ennek jövedelméből kifizetvén minden adókat és költségeket, melyek a házzal kapcsolatban vannak, a fennmaradandó jövedelem egy ötödét tőkésíti évenként, két ötöd részéből a telek kiépítésére tőkét gyűjt, két ötöd részét a Berde családból származó és iskoláinkban tanuló ifjaknak ösztöndíjba kiosztja.

(Vég. köv.)

Egyleti élet.

Az Erdélyi Irodalmi Társaság vasárnap e hó 21-én délelőtt 11 órakor a városház közgyűlési termében rendes havi felolvasó ülést tartja.

Tárgysorozat:

1. Északy Károly, tiszt. tag: Felolvasás.

2. Bölöny József, r. tag: Költemények. (Székfoglaló.)

A felolvasásokra a Társaság a közönséget szívesen látja.

ZENE.

— **Kubelik Jan** mai hangversenyének műsorában változás állott be. *Lichtenstein* Dóra kamaraénekesnő rekedsége miatt nem jöhetett el s helyette *Szegheő Vilma* kiváló operaénekesnő fog közreműködni. A műsor a helyszínen lesz kapható.

SZINHÁZ.

Aszalai uram leányai. A kolozsvári színház elmős igazgatója, miután *A fehér csikó* című férczelményt kifordította és feltárlta a kolozsvári publikumnak, öskori kutatószakra adata a fejét és a ploczén rétegekben szerencsésen ráakadt *Aszalai uram leányai* ra. Ez is kifordított darab, a miből azt következtetjük, hogy a kolozsvári színház igazgatója szerelmes a kifordított darabokba. Hát jó, ha úgy totszik. Még mindig szívesebben nézünk egy „aszalt” darabot, mint *Végrehajtó* féle erkölcselenségeket. De az is tagadhatlan, hogy mikor egy színház igazgatója 15—20 *Csiky* darab és 60—80 ennél hasonlíthatatlanul jobb magyar darab közül választthat: fölösleges ilyen vízőzön előtti idegenből fordított darabokkal traktálni a közönséget. Ha azonban az igazgatóság nem ismeri azokat a darabokat, mi kész örömmel állítunk össze egy nem kevesebb, 100 darabból álló magyar kollekciót. (Ha ugyan szabad ilyen „vigécz” kifejezéssel élnünk.) A mi az előadást illeti, arról elismerjük, hogy egészen jó volt. *Vendrei* az öreg Aszalait mestersen játszta, annyi humorral és annyi igazsággal, hogy igazi gyönyörűségünk telt benne. *Laczkó* Aranka az anyát játszta kiténően. *Pompás* volt *Turchányi* Olga egy bakfis leány szerepben. Jó volt *Horvát* Paula is. *Kissné*, *Miklósi* Ilona, *Bónis*, *Bihari*, *Tompá*, *Vágó*, *Heltai* az elismerésre mindnyájan rászolgáltak. (b. á.)

Az erkölcselosen színművek ellen. Érdekes színházi ügy foglalkoztatja most a lapokat. A szegedi színügyi bizottság tiltakozást jelentett be az erkölcselosen színművek ellen. Ez a tiltakozás országos visszhangot keltett. Budapesten akadnak ugyan újságok, melyek az öleles léhaságok pártjára kelve, olyasmít írtak, mintha a budapesti magánszínházak igazgatói elhatározták volna, hogy műsoruk gyönyeit ezentul monopolizálni fogják s nem engedik át a vidéki színházaknak. De attól tartunk, hogy ez az íjesztés nem komoly és a vidékek tovább is védekeznie kell majd a veszedelmes irány ellen, mely a közönség izlését megrontja, színművészetünk és drámánk önálló nemzeti fejlődését pedig akadályozza. Másrészt azonban örömmel jelenthetjük, hogy a vidéki színügyi bizottságok közül többen szintén állást foglalnak a trágár színpadi portékák terjesztése ellen; sőt egyes jobb izlésű vidéki szinagzatok is megszólaltak már és nyilatkoznak, mennyire szeretik, ha a vidéki közönség elfordulna a pornografikus szindaraboktól s magyar történeti és klasszikus színművekre, továbbá az énekes művek közül az értékesebb zenei alkotásokra töltene meg a színházát. De ma a közönség érzéke ebben az irányban ugy eltomplit, a felületés, léha bohóságok arcaipirító szemtelenségei annyira dívatban vannak, hogy erős, tartós ellenáramlata van szükség, ha a színpadot vissza akarjuk hódítani eredeti, nemesebb kulturális és nemzeti hivatásának. Az a mozgalom, melyet a szegedi színügyi bizottság kezdesére a vidéki színházak ellenőrző hatóságai indítanak, talán meghozza az üdvös változást. Kiváncsiak vagyunk, hogy a kolozsvári Nemzeti Színház fog e állást foglalni az erkölcselosen színművek ellen vagy pedig ezután is színe hozzá a fővárosi színházak pornografikus műsordarabjait?

Pártoljuk a hazai ipart és termelést!

Az iparpártoló bizottság.

Az iparpártoló-bizottság még meg sem alakult végképen, s már megkezdte működését. Tegnap napon már az alábbi átiratokkal értesítette az Orsz. iparegyesületet, a székely iparpártoló szövetséget, a temesvári kereskedelmi és iparkamara elnökségét:

Az országos iparegyesülethez!

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy Kolozsvárt folyó évi Január hó 17-én d. u. 4 órakor az idecsatolt hírlapi tudósítás szerint megalakult az Orsz. iparegyesület Erdélyi iparfejlesztő bizottsága. A gyűlésen elfogadott *Határozati* javaslat szerint a további vagyunk magunkat tovább szervezni s kitölönsen egy albizottságot választani oly tagokból, kik Budapesten gyakrabban fordulnak meg, abból a czélból, hogy bizottságunk és az Orsz. iparegyesület közt az érintkezést személyesen is fontartsák.

A további eljárásról lesz szerencsénk értesíteni.

Most kérve, hogy a megalakulást tudomásul venni sziveskedjék.

Kolozsvárt, 1900. jan. 18-án.

Honfiai üdvözléssel:

Gámán Zsigmond s. k. *Hirschfeld Sándor* s. k. id. elnök. id. jegyző.

A székely iparpártoló szövetséghez!

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy Kolozsvárt tegnap, f. évi január hó 17-én az idecsatolt hírlapi tudósítás szerint megalakult az országos iparegyesület erdélyi iparpártoló bizottsága.

Tekintettel az alakuló gyűlésen elfogadott határozati javaslat 5 alpontjára, tisztelettel kérjük, sziveskedjék minket értesíteni, mily standumban van a t. szövetség által kén-szítendő „magyar ipartermelési katalógus”? Az egész országot felfogja-e ölelni annak tartalma? S hány példányban láthatókozik azt kinyomtatni és mikor?

Általán tisztelettel kérjük, hogy az egy-önteti eljárás kedvéért velünk érintkezésbe lépni s az állandó viszonyt fenntartani kegyeskedjék. Résztünkről örökhöz képest készséggel állunk a székely iparpártoló-szövetség rendelkezésére.

Kolozsvárt, 1900. január hó 18-án.

Hazafias tisztelettel:

Gámán Zsigmond, *Hirschfeld Sándor*, id. elnök. id. jegyző.

Ugyanez az átirat ment csekély változással a temesvári kereskedelmi és iparkamarához is.

A kolozsvári ipartestület üdvözlöte.

A kolozsvári ipartestület elöljárósága örömmel üdvözlí az Erdélyi Magyar Könyvelődési Egyesületet, hogy felismerve és átérzve édes hazánkra nézve létkérdésnek tekinthető azon nagy horderejű mozgalmat, a mely a magyar ipar és termelés pártolá árá

képviselőinkkel közremunkálkodhassunk a nagy és nemes küzdelemben.

A kolozsvári ipartestület előjáróságának 362—99 sz. határozatából.

ifj. Jakab Lajos s. k. Reményik Károly s. k. s. titkár. elnök.

Nyilatkozat.

Alóltartak ama hazafias, nagy horderejű mozgalomról, a mely a hazai ipar és termelés támogatása érdekében országszeri megindult, örömmel értesülve, ahhoz való készséges csatlakozásunkat bejelentjük:

Torda:

Dr. Vertán Endre ügyvéd, Lugosy Boldizsár keresk., Frenkel Lipót cipész, Jeni Samu szabó, Ferenczy Árpád bérli, Gegesi Sámuel timár, Bakucs Lajos timár, Binder Ferencz bádogos, Nagy Miklós ny. tanár, Haltrich János cipész, Darkó József mészáros, Brassányi Ferencz eszmadia, Brassányi Miklós eszmadia, Toth Miklós mészáros, Szabó József eszmadia, Csutak Károly eszmadia, Kovács János asztalos, Szabados Ábel cipész, Zalányi Lőrincz kerék gyártó, Ugray József kocsi gy., Kőrösi Nagy Miklós eszmadia, Kövendi Ferencz szíjgyártó, Székely János szűcs, Bardocz Ferencz timár, Z. Farkas János eszmadia, Gálffy Bálint nyomdász, Brassányi Lajos eszma k., Szigeti Albert férfi ruha készítő, Veres Demeter lábbeli k., Bodoczi Márton eszmadia, Sikó Sámuel eszmadia, Debreczeni Márton eszma., Veres József mészáros, Zalányi Dávid kocsi gyártó, Székely János mészáros.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, január 19.

Városi hírek. A városi törvényhatóság szakosztályai most tárgyalják azokat az ügyeket, melyek a legközelebbi városi közgyűlésnek tárgysorozatát fogják képezni. A tegnapi délután tartott szakosztályi ülésen a következőket határozta el:

Dr. Hincz György gyógyszerár tulajdonost elutasította azon kérésével, hogy gyógyszerár városi gyógyszerárnak nevezhesse el. Feldmann Zsigmond ideiglenes osztály-mérnököt állásában véglegesítették.

A szodavizre adót fognak kivetni. Egy kisüveg 2 fillért, egy nagyra pedig 4 fillért.

A városi sörházat Baumzweig Emilnek kiadják még három évre.

A kolozsvári első általános iparszövetkezet arra kérte a várost, hogy a sörház helyiségeit engedje át a szövetkezet részére. A kérést a szakosztály nem tartja az idő szerint teljesíthetőnek, mert a sörház jelenleg 6000 forintot jövedelmez s ezt most nem tudja nélkülözni.

Emberölés vigyázatlanságból.

Kolozsvárt nagy szerencsétlenség történt tegnap, a mi világos és szomorú példája annak, hogy a fegyverrel nem szabad játszani. Egy közös hadseregbeli 51. gyalogezredből való közkatonára *tréfából* rá emelte a töltött revolvért a Sigmond testvérek egy pénzbeszedőjére Vianár Gyulára s a revolver véletlenül elsült. A szerencsétlen férfi feljajdult s oldalához kapva össze esett. A vér pataként ömlött belőle.

Mire a mentők a tett színhelyére Külmagyar-utca 87 sz. házhöz kiszállottak, már a halál bekövetkezett. A golyó a szerencsétlen férfi vállán jobb mellén hatolt be, átmeteszte a jobb mellkas egyik főterét az elvérzést ez okozta.

A szerencsétlenül járt férfi özvegye minden segély nélkül, 6 apró árva maradt hátra.

Ez annyira megindította a kolozsvári m. k. adóhivatal tisztit karát, hogy kebelükben gyűjtést kezdeményeztek és 15 korona 40 fillért juttattak az özvegy kezeihez.

Az elhunytat, ki megbízható, szolgálatkés ember volt, beszállították a bonczatani intézetbe.

Gróf Lázár Kálmán levele a gyulafehérvári börtönből édesanyjához. Január 5-én közzétűnk két levelet néhai Lázár Kálmán gróftól, Lázár István alispán édesanyjától. Most ujjában közlünk egy harmadikat:

K. fejevár, 11/6. 851.

(A czim a levélről leszakítva.)

Egészszélem jó s már beleszoktam ebbe a rabéletbe, melynek azonban megvan a maga költsége. Minden reggel a szemből levő templomból ideható orgonahang ébreszt fel s igen kellemesen hat reám. Azután hozza a profosz, ki egy igen becsületes ember, a hírlapokat s tíz-tizenegy óráig olvasunk. Ekkor kimegyünk az udvarra sétálni. Délután olvasunk vagy tarokkozunk. Estefelé kimegyek sétálni s mindig azon időt választom, mikor Likudi Örnagyné s testvére Löwenthal Nina sétálnak, kikkel aztán egy órát konversálok. Majd mindennap friss bokréta van, mivel a profosz né látni el a szobánkat s gyakran kapunk szép női látogatókat. Tegnapielőtt itten volt Gilyéné leányával s még vagy négy nő.

A napokban Eleket Lámkerébe küldöttem káposztapalánt után, mert a mi melegágyunkból

mind kiette a bolha s ekkor bejőve, jelentette, hogy a Popovics-féle pénzért megírt a rendelet: 14-én kiadják. Küldöttem is általa egy megbízó levelet, hogy a pénzt Szászv. küldjék.

(A többi részt, 7 sort, valamely szenvedélyes helyeggyűjtő kiollózza.)

Kezeit csókolom

Neked is

Albertet cs

Lelekem jó Anyám

engedelmes fiad

Kálmán.

U. i. Most épen az inneni kinézetet rajzolom; az idevaló mérnök kapitányi ellátván rajzeszközökkel.

Külső czim:

Gróf Lázár Benedekné

gr. Bethlen Máriának

Kolozsvárt.

Az 1850-ben kelt levelek például nov. hóból Szászváros köriratu postabélyegét hordnak. Némelyik czimezésnél Kolozsvár után olvassuk ezt is: *gróf Lázár Kert.*

Likudi Örnagyné kiletét nem tudom, Kolozsvárt ki lehetne puhatolni. Gilyén névről is ott megtudhatni egyet-mást. Ennek fia volt József fhg. fiúmel-meghiboztja, de meghalt. Tudtommal borbereki család volt báró Löwenthal Nináról is lehetne pár jegyzetet csinálni. Ugy tudom, ezt szenvedették legtovább. Nem az ő naplóját adta ki De Gerando A.?

Megható költői lélek nyilatkozik meg Lázár Kálmán leveleiből s a fiui ragaszkodás és alázatosság eme hangja szinte ismeretlen a mai követelőző korunkban.

Szíves üdvözlő hiva

T. G.

Mint látható, az ereklje muzeum öre, a fentebbi levelet is ifj. Téglás Gáboról kapta, az életrajzok tárában levő „Lázár Kálmán gr.” iratesomájában leendő elhelyezés végett. Ifjú Téglás sulyos szenvedései közepette most is az olvasásban és apróbb cikkek írásában talál enyhülést és szórakozást.

Beteg hírlapírótságunk, mint értesülünk, közelebbről a kolozsvári klinikára jő, hol remélhetőleg rövid idő alatt visszanyeri régi egészségét, amit őszintén, szívből óhajtunk is.

Kubelik Jan a cseh hegedű virtuóz és *Szegheó* Vilma ma reggel a gyorsvonattal Kolozsvárra érkeztek és a Központi Szállóba szálltak. Este hangverseny után a Központi Szálloda éttermében társas vacsorára gyűlnek össze tisztelői.

A csendőrség szaporítása. A f. év derekán, előreláthatólag július hó folyamán jelentékenyen emelni szándékozik a belügyminiszter a csendőrség állományát. Ez idő szerint 7825 főre rug a csendőrség legénységi létszáma, a melynek szaporítása elől nem lehet immár kitérni. Tekintettel a költségek nagyságára, összesen 148 főnyi gyarapítást vett a miniszter tervbe. Ez szaporítás terhére először is Hódmező-Vásárhely kintületén három új lovas őrsöt állítanak föl s a jelenleg már létezőt nyolcz lovas csendőrről megerősítik, száz új gyalog csendőrt pedig részben már meglevő őrsök létszámának emelésére, részben pedig — ott, a hol elkerülhetetlenül szükségesnek mutatkozik — új csendőrrészeknek a létesítésére használnak fel. A szóban forgó létszámszaporítás egész évi költségét mintegy százötvenezer koronára tehető.

3000 alföldi ló — a bur háboruban. Emlegettük, hogy Szabadkán a Hauser czég az angolok részére lovat vásárolt. Az alföldről összeszednek 3000 darab lovat, hogy ezeket a transzváli háborúba szállítsák. E hírrel kapcsolatban jelentik Szabadkáról, hogy mióta ez a czég ott letelepedett, Szabadkáról szállítják a legtöbb lovat külföldre. Már a második esztendője, hogy egy francia bizottság ott tartozkodik. Franciaországba ugyanis az idén ismét hater ezer lovat szállít az a czég.

Most, hogy az angolok részére ily nagyszámu ló szükséges, míg ezt a 3000 lovat el nem szállítják, a francziák részére a vásárlást egyelőre felfüggesztik.

Érdemes látványt nyújt a Hauser czég istállóinak a megtekintése. Az istállók a szegediszőlőkben vannak. Egész városrészt képeznek. Állandóan 5—600 ló van az istállóban, melyekre vagy 100 ember felügyel.

Az ország minden részéből ide hozzák a tenyesztők a lovakat és innen szállítják aztán külföldre.

E czég leginkább 150—300 forintos lovakat vásárol és épen ezért a kisebb tenyésztők, a kis gazdák látják nagy hasznát ennek a rendkívüli exportnak.

Biztos gyógyhatás. Mindazok, kik rossz emésztés vagy székrekedés következtében felfúvásban, szorulásban, fűfájásban, étvágyhiányban vagy egyéb bajokban szenvednek, a valódi „Moll” féle seidlitz porok használatát által biztos gyógyulást érnek el. Egy doboz ára 1 frt. Sétülküdes naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és k. udv. szállított Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll A. készítményre az ő gyári jelenyével és aláírásával kérendő.

Mulatságok.

A művész-bábra. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter és neje 100 koronát jutattat az elnök kezeihez. Barcsay Domokos jan. 16. kelettel Kaltenleutgebenből jelenti, hogy a művész-bál vendőnké tisztét elfogadta.

Műkedvelő előadás. Az Erdélyrészi kályhás, fazekas és rokonszakra munkásai f. é.

február hó 4-én vasárnap este az „Uj-világ” nagy termében műkedvelő előadást rendeznek, amelyet táncz követ. A műkedvelők *Karácsonyi* Aladár egy felvonásos bohózatát adják elő a „Féltékeny kálvária”-t, melynek szereplői: Gabocza Sándor kályhás — Nagy Árpád ur, Sári felesége — Klein Vilma k. a. dr. Dömötör Ödön — Novacsok Adolf ur. Lujza felesége — Schmidinger Alajosné urnő. Klári szoba leány — Kriza Annuska k. a. Kezdeté 8 órakor.

Gyászrovat.

Simó János unitárius lelkész temetése, — írja tudósítónk — Tordán óriási részvét mellett ment végbe f. hó 18-án. Az ifju csak 33 éves lelkész mindenki szeretete és tisztelése, mert kitűnő szónok, humanus ember és munkás férfi volt. Részt vett a város szellemi dolgai intézésében. A temetés délután 2 órakor az unitárius templomból történt, de már 6 órakor zsufolva a templom. A koporsót a papi háztól kísérték a templomba. Jelen voltak az összes városi, megyei és állami tisztviselők, az összes felekezetek papjai. Vidékről bejött számos unitárius lelkész és tanító. Kolozsvárról a család és a tordai egyház kívánságára Boros György theologiai tanár ment át a temetési szertartás végzésére. Boros tanár egy szép szónoki beszédben mély fájdalommal, meghatottan esetele az ifju lelkész kiváló lelki tulajdonságait. Polgárdiban Simó János még mint kezdő ifju vetette meg az első unitárius gyülekezet alapját, Sepsikőrös-patakot felvirágoztatta és Torda városát rövid két év alatt meghódította. Megragadó volt, midőn a szónok az ifju lelkének, mint volt tanítványának az irodalom és az egyházi élet felvirágozása érdekében végzett rendkívüli szolgálatait ismertette és e nagy csapás és veszteség enyhítésére az Istenhez vezette a könnyező közönséget egy költői hangulattal irt imában.

Az óriási közönség nagyrésze kikisérte a halottat a vasuti állomáshoz, hol Németh István Toroczko új lelkésze a lelkészkar nevében az alkalomhoz méltó hatásos beszédben bucsuzott el. Némethnek ez első szereplése nagy tetszésre talált a közönség körében. Ugy a háznál, mint a templomban és az állomásnál gyásznéket énekel Adorján Domokos vezetése alatt a polg. dalárda és a polg. iskolai ifjuság. A tordai hívek aggódva gondoltak arra, hogy ki fogja pótolni a Simó János helyét.

Dr. Ehrnberger Ferencné, sz. Kovács Margit Brassóban meghalt.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósítása és sirgöny-levelei.

Brankovics György ügye.

Budapest, jan. 19.

Brankovics György patriarka ügye a kongresszusi választmány rehabilitáló határozatával, úgy látszik, nem nyert befejezést. A szerb lapok egyértelműen követelik a vizsgálatra vonatkozó összes adatok nyilvánosságra hozatalát, hogy a közvélemény tiszta képet alkothasson magának a dologról. Ha ez nem történne meg, akkor **népgyűlések-ből vagy közvetlenül az egyházközösségek részéről ó felségéhez, valamint a kormányhoz,** hogy a vizsgálat pártatlanságát biztosítsák. A hangulat a szerbek körében izgatott. Különösen Horvátországban nagy az elkeseredés, mert a katolikus horvátok minduntalan kiaknázzák az ügyet a szerbek ellenében.

Wlassics amerikai diszpolgár.

Budapest, jan. 19.

Bubics Zsigmond kassai püspök egy évvel ezelőtt a clevelandi katolikus magyar hitközség kívánságához képest kiküldötte Clevelandba lelkésznek Kovács Kálmán fiatal papot. Kovács a tengeren túl buzgóan teljesítette egyházi kötelességeit és nagy tevékenységet fejtett ki Magyarország érdekében. Most arról értesülünk Clevelandból, hogy a katolikus hitközség új templomot és magyar iskolát készült felállítani. Wlassics miniszter megígérte Kovács Kálmánnak, hogy az állam, méltányolva a clevelandi magyarok hazafias magatartását, a felépítendő templom és iskola költségeihez hozzá fog járulni. Hálából a clevelandi katolikus magyar hitközség dísztagjává választotta Wlassics minisztert, a kit erről értesítenek s egyúttal egy díszes emlék iratot is küldenek neki.

Schmitt Jenő és a független szocialisták.

Budapest, jan. 19.

Schmitt Jenő, az „ideális anarchista” apostól „Állam nélkül” czimű lapját január elsejével pártolás hiányában megszüntette. Agitációjával azon-

ban nem hagy fel, erre vall legalább az a körülmény, hogy ujjában az alföldi független szocialistákkal szövetkezett. Miután lapja megszűnt, elveit ezentul a Hódmező-Vásárhelyen megjelenő „Földmívelő” czimű lap útján fogja terjeszteni. Schmitt azonkívül rábirta Várkonyi Istvánt, a független szocialisták vezérét, hogy álljon el a szándékától és ne menjen külföldre. Schmitt megígérte Várkonyinak, hogy segítségével lesz a függetlenségi szocialistapárt szervezésében. Ebben azonban legnagyobb akadályul szolgál az, hogy Várkonyinak még több havi államfogházi büntetést kell kitöltenie. Schmitt ujjában több fővárosi szocialdemokrata munkás-egyesületben tart felolvasásokat, de kevés szerencsével, mert nem igen tud magának ezek között híveket szerezni.

Fehérvár megy.

Budapest, jan. 19.

Bécsből, az udvari körökhöz közel álló forrásból a következő értesítést veszi Bud. Hírlap:

Beavatott körökben egészen nyíltan beszélnek br. Fehérvár Géza, honvédelmi miniszter lemondási szándékáról.

Ezzel hozzák kapcsolatba, a honvédelmi miniszternek a király által ismételve történt fogadását, valamint Gromon Dezső államtitkárnak nemrég a királyi kihallgatáson való megjelenését.

Arra az esetre, ha Fehérvárt semmiképp sem lehetne reá birni szándékának megváltoztatására, már három miniszter-jelöltnek nevét is forgalomba hozták.

Köztük Jekelfalussy vezérőrnagyét is, ki tolmácsa volt a hadügyminiszter intenczióinak a delegációban.

A legfelsőbb katonai körök nem ragaszkodnak tulszigoruan előszeretettel a báró Fehérvár hivatalban maradásához és pedig csodálatosképpen azért, mert szerintük **tulságosan respektálja a parlamenti fölfogásokat és áramlatokat (??)**

Ha még is rajta vannak, hogy továbbra is megmaradjon, főleg azért történik, mert nem ignorálhatják azt, hogy a tervben levő katonai rendszabályoknak, első sorban az ujonczlétszám emelésének keresztülvitelére, Magyarországon keresve sem található Fehérvárnál alkalmasabb, képesebb egyéniség.

Allarm hírek.

Budapest, január 19.

Riasztó hírek terjedtek el tegnap este egy vasuti balesetről, mely a bécsi gyorsvonatot érte Pozsony közelében.

Azt beszélték, hogy a vonat épen az alagutban volt, mikor redomlott a boltozat. Nem így történt. Az alagutban igaz, hogy volt omlás, de a gyorsvonatot megállították, a nyílt pályán. A megremült utasokat fiakkereken szállították át a hegyen, a hol egy másik vonat várta őket. A gyorsvonat utasai több, mint két órai késéssel érkeztek Budapestre.

Országgyűlés.

Bpest, jan. 19.

A képviselőház mai ülésén Lukács László pénzügyminiszter benyújtotta az 1900-évi budget pójtjelentését, valamint a Horvátország, Torontál, Krassó-Szörény területén levő községek nagy mérvű adóhátrálékairól szóló jelentését.

Ezután folytatták az ujoncz megajánlásról szóló törvényjavaslatot. Az első szónok ma Rátkay László volt, ki heves beszédben kelt ki a javaslat ellen.

Beszédében történelmi visszafilantást vet I. Ferdinánd óta folyton felmerülő panaszokra uralkodóink ellen.

Lelkesen szól arról, hogy a jelenlegi hadsereg szemében hazaárulás az, a mi nekünk hazaszeretet.

Báró Fehérvár: Nem áll! Rátkay: A javaslat minden indokolás nélkül adatott be. Ezzel azt akarja báró Fehérvár ur éreztetni, hogy az nem javaslat, hanem napi parancs.

Majd kijelenti, hogy a mig ellenzék ül a Házban, addig a tervezett ujonczjutalék fölemelése 40—50 százalékkal soha sem fog keresztül menni.

Beszédét így végzi:

Ne feledjük el, hogy a képviselő-

ház megszűnt talán már a házam hadserege lenni.

Nagy tetszés a baloldalon.

Gajáry Ödön rektifikálja az ujoncz jutalékra vonatkozólag a bizottságban mondott szavait.

Bartha Ödön szerint, szégyen, hogy a kormány titkolózik, holott a verebek is csiripelik, hogy **tavasszal azért hívják össze a delegációt,** hogy az ujoncz jutalék felemelésével foglalkozzék.

Pichler, Pulszky Gusztai után Fehérvár miniszter állott fel szólásra.

Ha tudná, ugymond, hogy képes volna az ellenzékét meggyőzni, hosszabbban szólna, de ugys tudja, hogy hiába való, azért nem beszél hosszabban.

Nagy derűtség.

Komjáthynak azt feleli egy angol miniszter szavaira hivatkozva, hogy a politikusok beavatkozása hadügyekbe nem sok haszonnal jár.

Zajos ellentmondás balföld.

Az ügyvédek, a paragrafusokkal ismeri, hogy jól tudnak harcolni, de az ő esztét semmi paragrafussal nem lehet kifecizniti.

Nagy derűtség.

Fehérvár majd így folytatja:

Hiába követelnek az ujonczjutalék fölemeléséről felvilágosítást, mert ő vagy tud adni, vagy nem.

Ha tudna is, akkor se biztos, hogy adna-e, mert nagy kérdés, hogy most célszerű volna-e bővebb felvilágosítást adni?

Véletlenül azonban most nem tud. Nagy derűtség jobbfelel.

A javaslat nem napi parancs, hiszen bár az volna: másként lenne itt minden.

Nagy zaj és felkiáltások a baloldalon.

Bartha Ödön közbeszólólag kérdi: milyen kvalifikációják van a honvédséghez áthelyezett tiszteknek a hazafiságból?

Bartha Miklós: a magyar hazafiságból.

Fejérvár: Nem is kinaiból. Nagy mozgás a baloldalon.

Még folytatta kaszánya viczeit Fejérvár az ellenzék folytonos közbeszólásai között, de egyetlen komoly argumentumot sem tudott felhozni a javaslat védelmére.

A jobboldal azért, midőn Fehérvár bevégezte mondokáját erősen megéljenzte.

Ezután a javaslatot a többség megszavazta.

A legközelebbi ülés hétfőn lesz.

Időjárás az erdélyi részeken.

A kolozsvári fűzetvezetőséghez a következő jelentés érkezett az 1900 évi január hó 19 napi időjárásról távirati uton.

Vonal	hőmérték R.	Időjárás
Üzletvezetőség	-1-3	csendes borult
Nagy-Várad	-1-2	széles borult
Kolozsvár	-1	csendes borult
Torda	-1	csendes borult
Maros-Ludas	-1-2	csendes borult
Maros-Vásárhely	-1-2	csendes derült
Szász-Régen	-1-1	csendes borult
Tóvis	-1-2	csendes borult
Dicső-Szt.-Márton	-1-2	csendes borult
Sovárad	-1-1	csendes borult
Kis-Kapus	-1-1	csendes ködös
Szegvár	-1-1	csendes borult
Sz.-Udvárhely	-1-2	csendes borult
Brassó	-1	csendes derült
Sepsi-Szt.-György	—	csendes ködös
Csik-Szreda	-1-2	csendes borult
Csik-Gyimes	-1-3	csendes borult
Kézdi-Vásárhely	-1-3	csendes borult
Zernest	—	csendes borult
Predál	—	csendes borult

A mint látszik, Zernestet Sepsi-Szent-Györgyöt és Kolozsvárt kivéve, mindenütt fagyponon feül áll, ma reggel a hőmérséklet; az idő Marosvásárhelyt és Brassót kivéve mindenütt borult s többnyire ködös. Nagy változás holnapra sem remélhető.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTTÉR.

Kubelik Jan

az uj *Paganini* hangversenyén

Lichtenstein Dóra

helyett

Szegheó Vilma

operaénekesnő fog közreműködni.

Még néhány jegy kapható *Neumann* üzletében.

Kolozsvármegye és Kolozsvár sz. kir. város főispánjától.

Sz. 83—1900

55. 1—3.

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatomra bízott Kolozsvár sz. kir. város törvényhatóságánál lemondás folytán üresedésbe jött és választás útján betöltendő II. oszt. írnoki állásra, mely 1000 korona fizetés, 240 korona lakpénz javadalommal és nyugdíjigénnyel van egybekötve, ezennel pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 19. §-ában előírt minősítést, valamint életkorukat és eddigi szolgálatukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám **f. hó 25-ig** annyival is inkább adják be, mert a később érkezők figyelembe nem vétetnek.

Kolozsvárt, 1900 jan. hó 16-án.

Gróf Beldi s. k.
főispán.

Kolozsvármegye és Kolozsvár sz. kir. város főispánjától.

Sz. 35—1900.

56. 1—3.

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatomra bízott Kolozsvár város törvényhatóságánál rendszerezett vízvezetési igazgatói állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhívom azokat, a kik ezen 4000 korona fizetés és 800 korona lakpénzzel és nyugdíjigénnyel egybekötött állást elnyerni óhajtják, — hogy a szabályszerű minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám **f. hó 25-ig** annyival is inkább adják be, mert a később érkezők figyelembe nem vétetnek.

Megjegyezni kívánom, hogy ez állást szabályszerű jelölés mellett választás útján a törvényhatósági bizottság rendes közgyűlése tölti be, még pedig ezuttal a hat évi cycus hátralévő idejére, és arra csakis gépészmérnöki oklevéllel, különösen pedig hidrotechnikai képesítéssel bírók pályázhatnak.

Kolozsvárt, 1900 január 17-én.

Gróf Beldi s. k.
főispán.

Sz. 48—900 k. i.

52. 2—3.

Pályázati hirdetmény.

Kolozsvármegye mező-örményesi járásában Uzdi-Szt.-Péter székhellyel Uzdi-Szt.-Péter, Mező-Domb, Tuson és M.-Szt.-György községekből alakított körjegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok.

Ezen segédjegyzőséggel is ellátott állás évi javadalmazása 400 frt fizetés, 60 frt lakbér, 100 frt szolgatartás, 100 frt utazási átalány, 60 frt iroda átalány és 100 frt anyakönyvvezetői tiszteletdíj.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják — hogy az 1883. évi I. t. cz. 6. §. szerint felszerelt és eddigi szolgálatukat igazoló pályázati kérésüket felettes hatóságok útján hozzám folyó év **február 15-ig** annál bizonyosabban adják be, mivel a később beérkezett folyamodványokat tekintetbe venni nem fogom.

A választás folyó év február 28-án az uzdi-szentpéteri irodahelyiségben fog megtartatni.

Mező-Örményes, 1900 január 15-én.

Veszprémi Antal
főszolgabíró.

Sz. 573—899.

46. 3—3.

Haszonbéri hirdetmény.

Az erd. róm. kath. Status kolozsmonostori uradalomhoz tartozó Bogártelke község határára levő 330 katasztrális holdnyi földbirtok a hozzátartozó lak- és gazdasági épületekkel, s lisztelő malommal együtt, a jelenlegi haszonbérleti lemondása folytán, 1900 év március 1-től kezdve, 1903 év február hó 28-ig a jelenleg is érvényben levő haszonbéri szerződésben részletezett feltételek mellett, írásbeli versenytárgyalás útján haszonbérbe adatik.

Alapul vétetik a jelenlegi 4800 korona évi haszonbér.

Az erre vonatkozó ajánlatok 1900 január hó 31-ig a megígért évi haszonbéri összeg 10 százaléka bántapénzzel esatolása mellett, határozottan kifejezve azt, hogy ajánlattevő a versenytárgyalási és haszonbéri feltételeket ismeri és elfogadja, az uradalmi intéző gondnoksághoz Kolozsvárt monostori kerület, fő-utca 16. sz. nyújtandók be. Ugyanott lehet megtekinteni vagy lemásolni a versenytárgyalási és haszonbéri feltételeket is.

Az uradalmi intéző gondnokság.

Kolozsvárt, 1900 január hó 14.

Rafain Jakab
ellenőr.Nagy Dezső
int. gondnok.

Sz. 8795—899.

57. 1—1.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Ötvös Lajos ügyvéd által képviselt Korodi Mihálynak Kőműves Róza, Anna és Etelka végrehajtást szenvedők elleni 28 frt 45 kr. tokekövetelés és járul. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte a Kolozsvár vidéki kir. járásbírószék területén levő Bács községben és határára fekvő és a Kőműves Róza, Anna és Etelka végrehajtást szenvedő kiskorúakat a bási 408. sz. tjkben A + 1. rdsz. 1396. hrsz. ingatlanból megillető egyötöd rész jutalékra 39 frt becsértékben, a bási 422. számú tjkben A + 2. rdsz. 1637. hrsz. ingatlanból megillető egyötöd rész jutalékra 50 frt becsértékben, a bási 464. sz. tjkben A + 1. rdsz. 1294. hrsz. ingatlanból megillető egyötöd rész jutalékra 119 forint becsértékben és a bási 465. sz. tjkben A + 1. rdsz. 561. hrsz. ingatlanból megillető egyötöd rész jutalékra 173 frt becsértékben, mint ezennel megállapított kikiáltási árban és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1900. évi Február hó 7. napján délelőtt 10 órakor Bács községhez tartozó megállapított nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladni fognak.

Arverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát késpénzben — vagy az 1881. LX. törvényzikk 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadéktépes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. trvzikk 170. §-a értelmében a bántapénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kolozsvári kir. törvényszék tklkvi hatóság 1899 okt. hó 5.

Csizsér Károly,
kir. tszéki bíró.

Országos

Zarándoklatok Rómába

az 1900 jubiláris évben.

Rendezik a **magas Clerus főnhatósága** alatt a magy. kir. államvasutak városi menetjegy irodája és Propper N. János ker. akad. igazgató „Keleti Utazási Vállalata” Budapest, IV. Mária Valéria-utca (Hungária szálló).

Az első zarándokutazás indulása **1900 február hóban**, a melyre előjegyzések már most elfogadtatnak. Részletes felvilágosítással és tervezettel a központi iroda szívesen szolgál.

48. 3—3.

MOLL SEIDLITZ PÖR

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz **Moll A.** védjegyet és aláírását tünteti fel!

A MOLL A.-féle *Seidlitz-porok* tartós gyógyhatása a legmakacsabb gyomor- és altestbántalmak, gyomorgörös, és gyomorhív, rögzött székrekedés, májbántalom, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen, e jeles házi szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona.

Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ ÉS SÓ

Csak akkor valódi, ha mindegyik üveg MOLL A. védjegyet tünteti fel és „A Moll” feliratu ónozáttal van zárva. A Moll-féle francia borszesz és só nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer közzvény, csúsz és a meghűlés egyéb következményeinél legismereteseb népszerű. — Egy ónozott üveg ára 1 korona 80 fillér.

Moll-féle gyermek-szappan

a legfinomabb, egész új módszer után előállított gyermek és hölgyszappan a bőr ápolására gyermekek és felnőttek számára. Egy darab ára 40 fillér, 5 darab 1 kor. 80 fillér. Minden darab gyermekszappan A. Moll-féle védő jeggyel el van látva.

Főszékhely

MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által,
Bécs, I. Tuchlauben 9. sz.

Videki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítettek.

A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

Raktárak: Kolozsvárt Wolff J., Székely M. gyógyszerészeknél. Nagyenyed Kovács J. Deés Nik F.

Alapítottatott 1852-ben.

Van szerencsénk a m. t. közönség szíves tudomására hozni, hogy a közelgő 1178. 19—20

karácsonyi és újévi

ünnepek alkalmából a **legszebb** és minden szükségletnek, szerezhető és magasabb igényeknek egyaránt megfelelő **drágakő-, gyöngy-, email-, arany- és ezüst ékszerekkel-, ezüst evőeszközök-, asztaldíszek** s egyéb az ékszerészet, arany- és ezüstművészet körébe tartozó összes árucikkkel

egészen ujjonnan

rendeztük be a tulajdonunkat képező és **Kolozsvárt, Fötér 9. sz. alatt** a br. Jósika palotában

NAGY JÓZSEF

cézég alatt fennálló

ékszerüzletet.

Kész áruin kívül a legszebb kivitelben készít az üzlet **új ékszereket** és kiváló gondtal teljesít mindennemű — e szakmába vágó **javításokat**.

Teljes értékben megvesz, vagy új áruval **becserél** bármely arany- és ezüst tárgyat, régiségeket és használhatatlan tőrmelekeket.

Videki megrendeléseket a legpontosabban és a **cserejegy** fentartásával teljesít.

Elvből raktáron nem tart, de **kívánatra** a legjobb forrásból gyorsan és olcsón beszerez **legjobb minőségű** china ezüst árukat.

Mint mindig, úgy most is a **legnagyobb** gondot fordítottunk arra, hogy az üzlet hagyományos jó hírenek megfelelőleg áruink a **legjobb** minőség és **legújatosabb** árak mellett a legkényesebb igényeket is kielégítő **kiváló ízléssel** és az időnkénti **újdonságokra** való figyelemmel legyenek megválasztva.

Kiváló tisztelettel

Nagy József örökösei.

keresztelői és névnap-,

jegy- és nászajándékok nagy választékban.

Fötér legszebb és forgalmi helyén

18. szám

egy bolthelyiség portállal

emeletén lakás 3 szoba, konyha stb. **Április elsejére kiadó!**

Értekezhetni ugyanott.

60. 1—3.

Escher Wyss és Társa gépgyár részv.-társ. Zürich.

Különleges gyártmány

jéggyárak és hűtő-gépek

szénsavval.

Képviselő: Dr. Wágner és társai egyesült gyárak, mint betéti társaság

Budapest, IX., Tinódy-utca 3. szám.

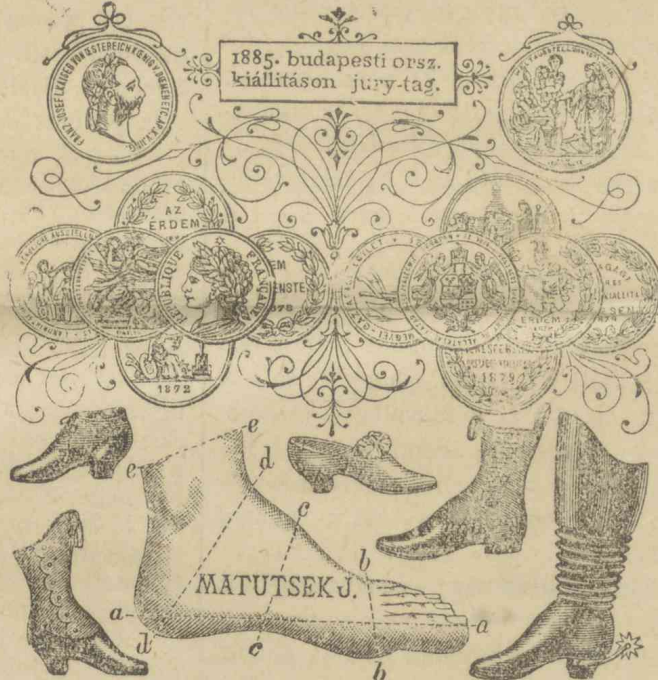
Jéggyár és hűtő-berendezések a legkülönfelebb kivitelben és nagyságban jéggyárak, vágóhidak, sörgyárak, kórházak, csokoládégyárak, hentesüzletek, tejgazdaságok, sörraktárak, szállodák stb. stb. részére.

Kívánatra költségvetéssel és gyártási számvetéssel szívesen szolgálunk.

58. 1—3.

MATUTSEK JOZSEF
férfi, női és gyermek cipész-üzlete

Kolozsvárt, Fötér 2. sz.

Megrendelések beküldött mérték, vagy lábbeli-minta után a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítettnek.

30. (4—x.)

SZILÁGYI ELEONORA

Liqueur, Puncs-szesz és Rumgyára Kolozsvárt, belmagyar-utca 27. Telefon 239.

1250. 7—25.

Alapítottatott 1832.

Van szerencsém a n. é. közönség tndomására hozni, hogy gyáramat áthelyeztem

Belmagyar-utca 27-ik szám alá

a hol elismert kitűnő saját gyártmányaim nagyban és lepecsételt egyes üvegekben kaphatók.

Alkalmi ajándéknak a legfinomabb Liqueur, Puncs-szesz és Rum díszes üvegekben. Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Gyártmányaim, a gyári telepemeken kívül kaphatók minden elsőrangú fűszerüzletben, valódi csak az, melyeken cégemmel ellátott vignetta van.

Tisztelettel

SZILÁGYI ELEONORA liquer, puncsszesz és rum-gyár.

Sárga János ékszerész és órás Kolozsvárt,

Üzlet: Wesselényi Miklós-utca 11. sz. Műhely: Szép-utca.

Készít ékszereket a legszebb kivitelben.

Nagy raktár a legújabb- és legizléseesebb ékszerekből, ezüstművekből, arany- és ezüst, aczél órákból, valamint fali inga és ébresztő órákból.

Megvesz a teljes értékben arany és ezüstműket, vagy új aruval becsérél.

Ékszer- és órajavítások pontosan jótállás mellett!

Képes nagy arjegyzék ingyen és bérmentve!

1122. 31—100.

18 karatos finom arany jeggyűrűk.

Ny. Magyar Mihály „Ellenzék” nyomdájában Kolozsvárt, Belközép-utca 33. sz. Telefonszám 233.

Két levél a honi ipar ügyében.

II. Hegedűs Sándorné.

A második levelet Hegedűs Sándorné írta, a kereskedelmi miniszternek a felesége. Hogy milyen őszintén, meleg érdeklődéssel ír a kegyelmes asszony a magyar ipar érdekében, bizonyítja az a lelkesedés, hogy egy tehetős iparos ezer forint tiszteletdíjat tett le nyomban a cikkek jutalmazására, mert újság cikkek gyanánt jött nyilvánosságra. Ezer forint egy újabb cikkkért! De itt igazán elmondhatjuk: méltó a munkás az ő megjutalmaztatására. A nagy asszony persze rögtön kiosztotta a nagy díjat, különféle jótékonyságokra.

A külső formában is szépen megírt levélnek nagy nyomatókat ad már az is, hogy magas állású emberek, miniszternek a felesége írja; de leghatásosabb az teszi, hogy az írja már a szó előtt tettei pártolja a magyar ipart. Hegedűs Sándor miniszternek a háza magyar ipartermekkel van berendezve.

Jó példával jár elől tetteiben és szóban a valóságosan híves és munkatársra a kereskedelmi miniszternek.

A levélben urali tapasztalatokat ír le, csakugy oldalszerűleg. De ezek az adatok olyan meglepő és kézzel fogható módon bizonyítják egyfelől a magyar kishitűséget, másfelől, mint az előbbi cikkek végén említettem, a magyaroknak a bárgyu hűségát.

A levél tartalmát ismertetve, kiemelek egy pár nevezetesebb pontot. Rendkívül nevezetesen ebben a kefe történetében.

Elmondja a nagyszasszony, hogy egyszer Londonban járt a fia látogatására s már emléklül is, de éppen „szükségből” is vásárolt egyik előkelő boltból holmi uti kellékeket: bőrdönt, kefést stb., különösen azért csinálták a kefék nagy szennázóit, mert igen izléses egyszerűségükben szépek és jók voltak, s szívesen megadta értékét a borsos árt. Itthon is sokáig bámulták az elegáns kefékben a fejlett angol izlést s kitűnő szolid munkát, irigyen gondolva, miért nem képesek a mi hazai iparosaink is erre a munkára. Rá is volt vágyva büszkén a kefe külső oldalára: „english work” — angol munka. De a belső oldalán mintegy eldugva apró betűkkel ott volt az a csudálatos magyarszó is, hogy: Pozsony. Ugyan mit keres ez a szó itt? Talán ezt a keféfajt Pozsonyról nevezték el! Elég különös, de jobbat nem lehetett gondolni.

Egyszer ellopta valaki a táskát kefékkel együtt. Évek múlva a miniszterrel együtt a kegyelmes asszony is felső Magyarországon járt s éppen Pozsonyban is megfordult. Itt a Grüneberg testvéreknek gyönyörű kefégyárat bámulták. Feltűntek a csinos kiállítású kefék, melyeket csak Londonban láttak volt egykor. Sőt az a fajta is meg van itt, a milyent vettek Londonban. Különös. Mintha egy gyár csinálna azt is, ezt is. A gyáros hamar véget vetett a találgatásnak. Egy gyár csinálja, azt mondja, mert azokat az „angol” keféket is ő küldi Londonba Pozsonyba.

„A magyar kefe elmegy, azt mondja a gyáros, Londonba, Braziliába s a művelt világ csaknem minden részébe, sőt többet ad el ott, mint itthon. Ott rényomják az angol, francia és egyéb feliratokat s ezzel világos cikkek lesz.”

„Eddig még nem volna semmi baj, folytatja a miniszternek levele éles ironiával, csak hogy ez az áru a legtöbb esetben visszajön Magyarországra, — persze angol jeggyel és felirattal ellátva, — és itt mint francia, angol vagy német gyártmány kerül eladásra, a mi közönségünknek imponál, mert hiába, sohasem képes magyar iparos olyan izléssel dolgozni, mint a francia s angol!”

A pozsonyi gyár Londonba s egy debreczeni gyár Ausztriába s kitűnő még hány magyar gyár küldi ki szerte széjjel portékáit. S nagy része visszajön egy-egy külföldi pestéttel, de a keresztelezés után már ötször-hatszor annyit adunk érte, mint a hogy előbb megvettük volna.

Zsolnán a hatalmas posztógyárat nézte meg a levélíró. A gyáros panaszkodik, hogyha el akarja adni itthon, bizalmatlansággal találkozik. Eladja külföldre s ugyanaz a szöveg visszakerül, mint angol szöveget s a magyar vevő miután most háromszoros áron vette meg, dőlezen áll a gyáros elé s szemérmesen a magyar iparosnak: „Látja, miért nem tudnak maguk ilyent készíteni?”

A késmárki lenszöví gyárnak is ki kell vinnie áruit, hogy bécsi czéget őrtenek rá, akkor aztán minden rendben van.

Késmárkon van a híres Tököl-várban még egy kis himzgyár. Nem látja és nem ismeri a publikum ennek a gyárnak a finom készítményeit sohasem késmárkinak, hanem bécsinek, berlininek, párisinak.

És így van ez a dolog bizonyosan a többi gyárral és czéggel, a vidéken és a fővárosban.

„De mit bizonyít ez a próza?” kérdi a levélíró. Azt, hogy a mi iparunk nem olyan

elmaradt, mint sokan gondolnák, a mi iparosainknak is van tudásuk, izlésük és a mi ipari produktumaink is vannak olyanok, mint a külföldiek.

„Mennyi pénz maradhatna itt benn az országban, ha a közönség a hazai készítményeket keresné és a kereskedőt ambiciójánál, hogy hazai cikket hozzon forgalomba.”

„A sok fuvardij ide—oda, a feleslegessé váló külföldi kereskedő haszna, a közbeszó jutalékok mind itt maradnának az országban s olcsóbbá tehetnék az árukat — a fogyasztók számára.” Mert a gyáros nem nyaravall, ha mi drágán vásárolunk. A külföldi kereskedő nyer csupán. Fővárosunkat is a felesleges külső közvetítés teszi olyan drágává, meg maga a fogyasztó hazai közönség, melynek igényét nem elégíti ki az, ami hazai, csak az ami bár itt készült, de külföldi keresztelezés után kerül nálunk piacra.

„Ha közönségünk meggyőzött magától, hogy a hazai cikkek éppen olyan jók, mint a külföldiek, ha azoknak ad előnyt ezek felett, akkor csakhamar lesz nagy iparunk, emelkedni fog az országban a jólét s gyarapodni fog a vagyon; kevesebb gondja lesz a társadalomnak a jótékonyság terén, mert a kereseti források szaporodásával kevesebb lesz a segélyre szorult ember és a segély kérése.”

Hogy milyen érdekes példákat játszott le az előtétet, s hogy a hazai termékeket milyen nyomorultul kicsinyeljük: levele végén egy csattanós példával igazolja az exellentiaszasszony. Egy vidéki urhoz megérkeztek a vidéki úri vendégek. A beszélgetésben dicsérték az angol posztót, a londoni cizilindort s a pommery pezsgőt. Jó. Hát a gazda pommeryt tett az asztalra. Bizony remek ez! nincs ennek párja! zugott — minden torok. Elfogyott s a hazai ur bocsánatkéréssel rakott fel most folytatásul magyar pezsgőt. Na, hát persze, hogy nagy különbség! vékony dolog ez ahhoz képest, vékony dolog ez ahhoz képest! mondák a vendégek. — A házi gazda pedig — mit tehetett egyebet, igen jó izűt kaczagot s megmondta, hogy hát bizony, az első volt magyar pezsgő s az utóbbi a pommery.

Ez a világosan szóló levél, paradoxonál élve, szomorúan sötét világot vet a magyar közszellemre.

S azóta több ilyen mesébe való adat jött már felszínre. Az „Ellenzék” napi lapban olvasom, hogy gróf Eszterházy A. egy nagyszertű kocsi vásárolt volt Londonban s Budapestén Kólber kocsigyárost ugyancsak kapacitálta, hogy rajzolja le, vegyen mintát, próbálja meg, hátha ő tudna legalább megközelítőleg olyan kocsi csinálni. Kólber mosolygott s a szekér juhában (itt is eldugva) megmutatta saját nevét.

Egy másik magán megint csak Angliából hozott kalapot Pórfi kalapos útján, mert csak ezek a jók. Megtörtént. Idő múlva az ur nem győzte dicsérni a kalapot. Tartós, elegáns, kényelmes, izléses, szép stb. Am Pórfi most kirukkol, hogy az nem Angliában, hanem Budapestén készült. Ez már eddig is elég érdekes volna; de most jön a java. Az ur most haragos indulattal csalárol s holmi becsapásról beszélt; hogy merték az ő fejére tukmálna a magyarországi kalapot!

Ugy látszik ilyenekkel tele van a mindennapi életünk.

Magamtól is mondhatok egy kis példát. Egy vásárló levette a megvett portékáról a magyarhoni czég nevét, mert ez nem imponál.

Hiába, ez már nem is egyeseknek a hibája. Ez a felfogásnak, a közhangulatnak, a közszellemnek a bűne.

Mit bizonyítanak ezek az adatok? Nem csak azt bizonyítják, hogy mi nem pártoljuk a hazai ipart, a honi munkát, hanem rámutatnak ezek az adatok egyenesen a nem pártolásnak az okára is; azt bizonyítják ezek az adatok, hogy mi felszeng műveltek vagyunk, önbizalmatlanok, előítéletesek, „hűség rabjai”, ítéletre képtelenek, feszengő és feszengő uraszkák vagyunk s bizony komolyan nem is hazafias emberek.

Különös ebben a viszonyban a hazafiaság szónak a fogalma. Ha azt mondanám valamely egyes embernek, hogy hazafiatlan, nem tudom: nem kerülne-e pofokodásra a dolog? S ha egy város vagy vidék közönségének mondanám azt: még súlyosabb neheztes zudulna rá, különösen a menyők csapásánál. Győr város lakosságától is azt állítja saját törvényhatósága, hogy a multban is a jelenben is ismeri hazafias kötelességét az árucikkek vásárlásánál. Pedig Győr város sem lehet különösen deákne várszónál.

Nem jobb, nem: a nyugati vármegyék, a dunántúliak, Zala megye, Egerszeget sem véve ki, nagy mértékben hozzá járulnak ahhoz, hogy évenként 5—600 millió forint vagy kétfélszáz korona menjen ki az országból idegen portékákért.

És ez azért van, mert itt nyugaton

közelebb vagyunk Ausztriához s nagyobb a civilizizáció (I)

Szeretném, ha valaki a czáfolatába kezdene. Hogy czáfolná meg nekem valaki vagy a hazafiatlanság vádját, vagy a civilizizáció dicsőítését (I)

Együttal talán azt is megczáfolná nekünk, hogy iparosaink, már t. i. a kisebbek, még inkább kisebbednek, fogynak, apadnak, süllyednek, szegényednek.

Szeretném, ha ebben a dologban egy gyakorlatilag és elméletileg jártas ember magyarázatná nekünk, hogy a mai honi kereskedelem numerálása és ponderálása milyen viszonyban van a mai honi iparosaink numerálásához és ponderálásához.

Éa ugy látom, hogy — legalább a mi városunkban — a kereskedők szaporodnak s az iparosok fogynak.

Mi okozza ezt? És mit eredményez ez? Nem vagyok szakértő, de azt az egyet tudom, hogy ez az állapot nem használ a honi iparnak.

Ez a gondolat mélyebbre és többáru gondolatra vezet. Ezt itt félbehagyom.

Gondolkozom a hazai termény és ipar pártolásának számottevő tényezőjéről.

Első az iparos s az ő munkája és a honi termény. Ezt kell pártolnunk.

De osztályozzuk. A mi nincs, azt nem pártolhatom s nem vásárolhatom meg. Ez a legnagyobb ellenvetésem. Ha a gyomorfájásra a mi országunk nem terem gyógyító vizet, jól teszi az orvos, ha külföldi fürdőbe küld. De csak is ily feltétel alatt. Nehány évvel ezelőtt Angliából kellett bízikkiltvennem, mert nálunk nem volt. Sőt másodszor akkor sem nevezhetném hazafiatlannak, ha akár jobb portékáért, akár olcsóbb portékáért megyek külföldre. Mert az is elég ellenvetés másodikként, hogy a mi iparosaink nem versenyezhetnek a külföldiekkel. Hogy ennek hányféle és mifele okai vannak, s hogy ezer esztendő alatt miért nem fejlődhetett erős, önálló ipar minden téren, — mindez más kérdés. De az állítás nagy mértékben igaz. — Csak hogy még sem igaz minden részletben. Mit mondanak a miniszternek levele adatai? Mit bizonyítanak a kefék, a pezsgők a Kólber szekerei és a Pórfi kalapjai? Lám, nekünk mégsem kellene ezek.

A magyar ipar fejletlenségének, kelen-dőtlenységének s nem pártolásának legkevésbé okai az iparosok.

Nagyobb felelősség hárul a második nagy tényezőre, a kereskedőségre. Sőt a Bartha Miklós leveleiben legerősebben erre zudulnak a neheztelő okok. A hazafias kereskedőnek magyar iparossal kellene összeköttetésben lennie, ezt kellene ellátnia tanácsadásaival s ennek a készítményeit kellene átvennie. Nem teszi. Külföldről hoz, némelyik drágát és jót, a másik olcsót és rongyot. Itthon mindenik borsos lesz. . .

Miért ne? Ha ez így jó. A kereskedőnek magyar gyártmányt kellene ajánlania vevője előtt. Nem teszi. Sőt hivatkozással mutogatja, hogy ez meg ez bécsi készülék. Tehát háromszorta drágább. Miért ne? Ha a közönség ezt így szereti.

Nehéz dolog a Bartha Miklós szavát nem helyeselni, de én mégis azt hiszem, hogy nem a kereskedő tartozik legnagyobb felelősséggel. A gyakorlati életből tudjuk, hogy a kereskedő élettvényének első paragrafusa a pénz. Ha a közönség hazafiatlan, ő nem kötelezhető nagyobb hazafiaságra; ha a közönség esztelen, ő nem bolond, hogy ő is számár legyen. Ő okos. De egyik esetben sem áll be praeceptornak, hogy oktassa a népet hazafiasra s tanítsa okosságra. Az ő tvénye az, hogy hozzon Bécseből minél olcsóbb portékát s adja el minél drágábban.

A harmadik nagy tényező a közönség. Itt van a betegség főoka, itt kell kezdeni az orvoslást is. A közönség, mint egy megmozdult tenger, nyomul a kereskedőre s honi terményt és magyar készítményt kér. A kereskedő ránehezedik az iparosra s majdnem kényszeríti, hogy dolgozzék. De ilyenkor nem is kell nagy kényszer.

A közönség a beteg. Híveleljü. Egy jómodu alföldi asszonyról mondja egy ismerős, hogy kendőt vásárolt a boltban. Négy forintost mutat a boltos. Hát drágább nincs? Van. S ekkor elővesz egy négyforintost, más színűt. Hát ez mennyi? Ez 15 ft. Na, ez jobbaeska; de adjon, ha van, drágábbat. Most elővesz a kereskedő egy 3 forintost, de másszínűt. Hát ez mennyi? 25 ft. Na ez már megjárja. S megvette.

Hát még ha arval is megtoldja a boltos, hogy külföldi nemes portéka! Erre szikrázik meg a magyar hűségnek a szeme.

A közönségben van az izléstelenység. Csak nézze meg valaki s gondolkodjék rajta, mit árulnak itt Zalaegerszegen országos vásárok alkalmával a piacon vagy öt év óta. Valami okos ember lehet, kifeszíti a sátrát s amit a bécsi személdombon összedehetett, azt itt mind eladja csak hét, csak tizenhét, csak huszonhét krajczárért. De a

finomabb dolgokat, pl. egy-egy festékekkel hemarolt papírost fécákra feszítve, mely olyan mint a denevér szárnya, már egy, két három koronáért adja el, csak győzze, mert a tömeg örülten tapodja le egymást érte, hogy otthon, előkelő házában a falra szegze — díszítményül.

A közönségben van a fiatalság betegsége.

Magyarországon van papingfár, de azt hiszem, nem fejlődik, mert a kutya sem veszi. Papirboltjainkban Trade-Mark-os leveleket veszünk.

A gyufát magyar ember találta fel. Meg is halt szegény éhen. Van gyárunk is — Kolozsvárt s egy igen fejlett Temesvárt, mely az Emkével is összeköttetésben van. De a mi számunkra Angsburgban, Linzben s Isten tudja még, hol készítik a gyufát. A tokjára ráfestik a magyar szabadság szobrot, a budai honvédméleket, az aradi vértanukat s Kossuth Lajost, hogy lelkesedjünk! Az augsburgi gyár jót akar magának is, nekünk is. A mit Angliába küld, arra biztosan a Nelson szobrot festi; s a Bastille-omladékkal a francziának megkeskednek, ha ugyan ott elfogadják. Ha végig járom a zala-egerszegi boltokat, találhatok 15—20 féle gyufát, de magyar gyártmányt nem s az én egyedüli kedvemért egyik sem szerez sem Parajdól, sem Temesvárról, hiába mondom, hogy ez a legjobb svéd gyufával ve senyoz s azonkívül kétszeresen szolgálja a hazafiaságot. Mit értek én a gyufakereskedéshez?

A közönségben van a baj. A közönség csinálja azt a tvényt, hogy nem is ur asszony, a ki nem Olmützből hozatja a süteményt. Mert az a finom. S még hozzá szerföltt olcsó! Alig kerül két-három krajczárba egy-egy darab. Pedig nézzünk csak szemébe ennek az olcsóságnak. Abból a lisztből, a mennyiből a zala-egerszegi gazdaszony egy töpörtüs pogácsát készít s a mely megér két—három krajczárt: abból a lisztmennyiségből az olmtüzi pogácsás persze széllé bőlleve csinál 10—15 lapított s kap érte 20—30 kraj, ha nem többet. S a dunántúli asszonyoknak ez olcsó portéka! Szegény Magyarországon, a te földed talán nem terem gabonát, tiszta buzát, hófehér lisztet, vagy nem laknak földeden magyar asszonyok, kik pogácsát süszenek férjeiknek, uraiknak.

A közszellemben van a betegség; az esztelen hűség, a renyhe és feszengő uraszkodás, s a könnyelmű és hazafiatlan nem-bölcsőség. A közönséget kell legeslegelőbb erős öntudatra ébreszteni. Reformálni kell a közszellemet. Bartha Miklósoként divatba kell hozni egyszer a hazafiaságot is. Arra a tudatra kell vezetni az embert, hogy a hazai termény és iparpártolás a hazafiaság kérdése s a hazafiaságot a becsület kérdésévé kell tenni.

Kinek kötelessége ez? Mindenki tudja, hogy mindenkinek a kötelessége. Mégis olyan nehezen halad az ilyen dolog — panaszol Kossuth Ferencz. Mert a kezdeményezőre kancsal szemmel néz a szomszéd. Az egyik fővárosi újság már meg is említette, hogy Hegedűs Sándornának a magyar iparügy feldajklálására írt levelét közölték a vidéki lapok.

Pedig nem ártott volna, ha a fővárosiak is mindnyájan közlik.

Mert nemcsak a kezdeményezőnek, de mindenkinek kötelessége az említett szellemet ápolni. Kötelessége az apának, az anyának, a tanítónak, a papnak, a körjegyzőnek; kötelessége az intézeteknek, az egyleteknek, a testületeknek; kötelessége a kaszinóknak, a társasköröknek, az iparos egyleteknek, a kereskedő társulatoknak és kötelessége a hirlapoknak.

Persze ez nem megy olyan könnyen. Egyiknek ma, a másikkal holnap jut eszébe, hogy a régi közfelfogást ostromolja s újat ajánljon. Pedig a már meglevő közszellem, akár jó, akár rossz, a legerősebb vár a világon. Azt egyszerre kell megrohani minden oldalról.

Kell egy központ, honnan a jelszót adják: kell egy élesztő kovász, mely melegséggel érelti a munkát; kell egy világitó mécs, mely irányt mutat jobbra-balra: kell egy önkényes bizottság az akció megindítására.

Kolozsvárt megalakult már ez a bizottság s az Emkével együttesen működik. Nem sokára lesz több is az országban, szükséges, hogy legyen minden megye székhelyén s egy-mással akár összeköttetésben, akár függetlenül fognak munkálkodni, a honi ipar pártolás közös eszméje mindeniket egy célra vezeti.

Minden bizottság összeköttetésben lehet egymással, de összeköttetésben kell neki lennie az országos ipartestülettel, a közeli kereskedelmi és iparkamarával, a megye összes kereskedő és ipartestületeivel, — érintkeznie kell szakadatlanul az újságokkal, a kaszinókkal, mindennemű egylettel, intézettel

hivatallal, főnökökkel, igazgatókkal s a vezér szerepet vivő magános kereskedőkkel és iparosokkal.

Ha valahol az országban van szükség, hogy a hazai ipar pártolására akciózt indítsunk s az akció megindítására önkényes bizottság alakuljon: a dunántúl van a legnagyobb szükség erre.

Nagy munkatere lenne egy ilyen bizottságnak Zalamegyében is.

Háládatos dolgot, rendkívül hazafias dolgot mivel azaz ember, a ki ellál és bizottságot alakít a hazai ipar pártolására és fejlesztésére.

Nem szükséges ujjal rámutatni, hogy kik tehetnek ezt az ágitálást. Van Zalaegerszegben több olyan férfiú, a ki független ember, nemcsak hivatalát tekintve, de a kenyérgondoktól is szabad, a kinek emez áldásaihoz még az is hozzájárul, hogy társadalmi tekintéllyel és nem közönséges honzerető lélekkel gyujthaja meg a mozgalom fátyláját. — Ha férfi nem akad rá, nemcsak nem vesztené, de tisztesen nyerne vele az ügy, ha asszonyok alkotnának erre egy önkényes bizottságot.

Borbély György.

Közönség köréből.*

Nyílt levél

Lázár István gróf, Kolozsvármegye alispánjához.

Van-e tudomása a gróf alispán urnak, hogy mariselli falusból Dumitrescu Stéfan ellen több mariselli lakos fegyelmi panaszt adott be? Mert:

1-ször. A közönségben egy palló felépítésére 120 ft. pótdótt vetett ki törvényhatósági jóváhagyás nélkül, azt fel is szedte s mégis a palló kiépítését a közönségi rovatból fizette ki.

2-szor. Az urbères közönségtől s egyesektől 50—50 kr. rovatalt szedett fel, összesen mintegy 180 frtot; ezt nem számolta el.

3-szor. A közönségi birtokosság megbízásából azok használatára az erdészetű kincstartól kivett egy „Izsár” nevű legelőt 420 frton; ebbe s a közönség tulajdonát képező mintegy 300 hold legelőre marhákat, juhokat vett fel, évenként — 3 éven keresztül — 800—1000 frtot vet be s a többletet a közönségnek nem számolta el.

4-szer. A közönségben, mint falusból, italárulási jogosítványt nyújt bir, az őt kereső adófizető közönség ügyesbajos dolgában midőn felkeresi, a kocsmában találja s mert merészeli hazahívni, azokat ülteteli, felfofozza; többeket dühében vasraveretett, mely körülmény a gyalui járási főszolgabíró urnál 4309—899. sz. alatt fekvő ügyiratok tanúsítása szerint még november hó 27-én letárgyalottat, a tények tanukkal lettek igazolva s mindezek dacára a helyett, hogy hasáskodó bíróktól azonnal megmentetnénk, ez idő szerint is folytatja üzemelt s rettegésben tart minket, kik hátrák volnunk visszaleléseit panaszt emelni.

Ha nincs tudomása, szándékszik-e tudomást szerezni róla s a bebizonyított tények alapján szándékszik-e állásfoglalást — melyre egyáltalán nem érdemes — felfüggeszteni?

Mariselen, 1900. jan. 10-én.

A közönségi lakosok nevében:

Fodor Sándor.

Ghiku János.

Jótékonyság.

Mohai Károlyné egy pártfogoltja részére adakoztak: Dr. Buci László 6 ft. P. B. 1 ft. H. L. 1 ft. K. K. 2 ft 50 kr. Szivér Elemér 2 ft. Felszeghi Jónán 2 ft 50 kr. F. R. 4 ft. Az adakozóknak hálás köszönetet mond az elhunyt pártfogoltja.

Hegedűs Sándorné a Mária Valéria árvaház javára 200 koronát adományozott.

Báró Petrichevich Horváth Kálmán, a Mária Valéria leányarvház két unitárius növendéke részére 10—10 koronát volt szives ajánlkozni, mely nemcsak adományért fogadja a két árva hálás köszönetét.

A m. k. államvasutak Kolozsvári műhelyében főnálló „vasuti olvasó és dalkör” által 1899. decz. hó 2-án a műhely karácsonyja javára a tornavivódában rendezett estélyen felülfizettek:

Feder Ottó, Török Sándor 2—2 frtot, Sz. Andrassy Géza 1 frt 70 kr, Balog J., Gátfalvi H., Tokody László 1 frt 50 kr, N. N. 1 frt 30 kr, Czimerling E. 1 frt 30 kr, Asztalos S., dr. Akontz K., Birac D., Bauer F. Czirmai A., Dax A., Ebner J., Günczi S., Hoszni J., Krautz M., László S., Meskó J., Mecsár K., Platnik F., Péchy F., Réffy L., 1—1 frtot, Bani A. 80 kr, Tauffer R. 60 kr, Konrád J., Moskovicz L., Nagy K. 50—50 kr, Fehér J., Hollósy N., Pethő M., Sári B., Stürzter A., 40 kr, Bede, Baróthi, Dóczy M., Hegedűs J., Jónás J., Nyese B., Stemmer K., Szigethy J. 30—30 kr, Ammer R., Antal D., Benedek J., Egri J., Hajós, Levente, Molnár S., Sántai B., Spielman Gy. husz-husz krajczárt, Donis B. Darvas G., Császár S., Konrád J., Szedlicska K., Stempel K. 10 kr. Krakai Lajos 5 kr. összesen 38 frt 45 kr.

A tombolához hozzájárultak: Dackmarienger Gyuláné, Fleischer Lipótné 3—2 frtál, Boér Sándorné, Feder Ottóné, Hollóssy Nándorné, Király Gyula, Kónya Sándor, Kendefi Boriska, Püspöki Miklós, Réffy Lajosné ajándéktárgyakkal.

Kolozsvárt, 1900. január 12

A „vasuti olvasó és dalkör” elnöke: Vörös Sándor.

A „Mária Valéria” árva ház részére az 1899 évi december havában ajándékoztak tüzi fát: Schuller Lajos, Havas Lázár, Beleghe Péter, Klemm Pál, Stotter Jakab, Wertheimer Vilmos, Fisch Géza, dr. Varga Dániel, Géci Tiivadar, 48 liter tejet. Fogadják a nemes szívű adakozók az árvák nevében az egylet halálát. Igazgatószék.

*) E rovat alatti közleményekért a felelősség a beküldőt illeti.

SIKERÜLT

az évek óta uri vevőim által hangsúlyozott óhajtatnak eleget tennem, midőn a mód-
lingi cipőgyár raktárának vezetésétől megváltam és az **országserzte a legjobb**
hírnévnek örvendő

Michelstädter S. E. és H.

cipőgyárosokat arra megnyertem, hogy a helyi piacon **Főtér 11. sz. R. e. 11-ház**
alatt, egy az újabb kornak **minden tekintetben** megfelelő cipőraktárt nyissanak,
hol a **legdivatosabb és legelegánsabb** uri, női- és gyermekecipő különlegessé-
gek a legdusabb választékban szolid és a talpakban kitüntetett határozott árak mel-
lett mindenkor kaphatók lesznek.

Az összes készlet **csakis saját készítmény és minden versenyt kizár,**
ugy, hogy a legkényesebb izlésnek képes vagyok eleget tenni.

A nagyérdemű közönség szíves érdeklődését és irántam eddig is tanúsított
becses bizalmát továbbra is kérve, vagyok
Teljes tisztelettel

Somogyi D. Ernő mint

Michelstädter S. E. és H. cipőgyár raktárának
képviselője.

Minden évadban cipődivat-tudósító képes árjegyzék a t. közönség
rendelkezésére áll. 38. 4—40.

Legfinomabb

Mágnás rum teával!!!

Legujabb különlegesség!

Kaphatók:

Bélteky A. és Társa fűszer, csemege, liszt, bor, sör üz-
letében Kolozsvárt. Telefon 420. Benigni-palota.

Somlyai László fűszer, csemege üzletében főtér.

Káhn Náthán Samu szesz, likőr, rum kereskedőnél b.-
közép-utca.

Pintes üveg 5 korona, literes üveg 4 korona, félliteres üveg
2 kor. 40 fillér, 0.3 lit. 1 kor. 40 fillér. 40. 2—4.

Budapesti szivattyú és gépgyár r. t. Erdélyrészi képviselője.

Kolozsvári vízvezeték

és csatornázási vállalat.

Kolozsvár, Főtér 18.

Bányai K. és Társai.

Telefon 324.

Téli időszakra ajánljuk újabb berendezéseinket.

Befagyásnál gyorsolvasztó készülékeinket, csövek kidugaszolásához gépeinket,
falak kiszáritásához koks kemenczéinket, pincék és aknákból szenny-
viz kiszivattyúzásához építkezési szivattyúinkat, egy-két és négy emberi
erőre.

Gépeinket és szerelvényeinket használatra is kiadjuk.

Vízvezeték, fürdő-szobák, szagtalan klosettek, fali kagylók, csatornázások
és szivattyúk hibás felszereléseiknek átalakítását és javítását gyorsan
és pontosan a legolcsóbban elvállaljuk.

Kész szolgálattal

Kolozsvári vízvezeték és csatornázási vállalat.

Bányai K. és Társai.

1198.13—20

Telefon 324. Kolozsvárt, Főtér 18. sz.

Ezelőtt **WALSER FERENCZ.**

A küszöbön levő Carneval

alkalmából a bálozó közönség különös
figyelmére érdemesek a legkényesebb
izlést is kielégítő,

●● pazar eleganciával kiállított ●●
frack,- salon,- és smoking
öltönyök, melyek **legjutányosabban**

WEISZ ADOLF

jóhírű kolozsvári

(Unio-u. l. sz.) férfiszabó üzletéből

kerülnek ki.

1. 4—10.

Igen sok külföldi, francia, angol és német szer van
hirdetve és ajánlva **fiatalemberek** részére **csőbántalmak** és
folyások ellen.

Mindazon esetekben, a hol Santal-olaj használata orvosilag
javasolva van. a **legcélszerűbb és legjobb a**

Santal-Egger

alkalmazása, mely a legjobb minőségű kelet-indiai Santal-
olajból készült és az orvos urak által rendeltetik.

Egy üveg ára 1 frt 50 kr., postán bérmentve, a pénz előleget
beküldése mellett 1 frt 70 kr., 2 üveg 3 frt 20 kr., 3 üveg 4 frt
50 kr.

**Gyógyszertár a „Nádorhoz“, Budapest, VI. ker.,
Váci-körút 17. szám. 975. 17—20.**

Tiszta, zamatos asztali-, pecsenye-, csemegeborok,
cognac, fenyővíz, szilviorium, borseprő- és édesített szeszes italok

ÁRJEGYZÉKE

Ervényes 1899 július 15-től kezdve.

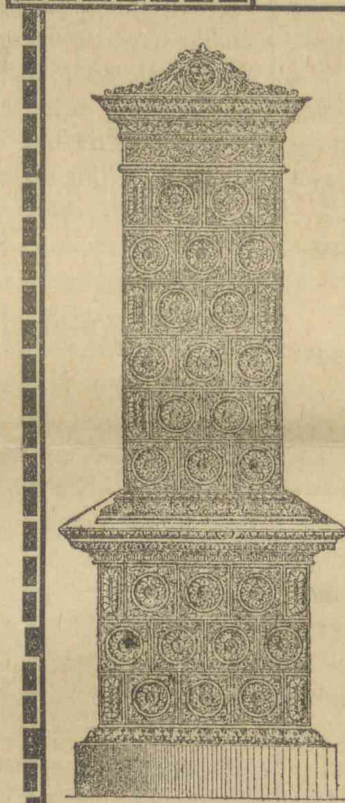
Borok megnevezése		Hordók- ban beo- lítve	1 literes palackok- ban	0,5 lit. palackok- ban	Postahor- dokban literenként	Szeszes italok megnevezése	Hordók- ban beo- lítve	1 literes palackok- ban	0,7 lit. palackok- ban	0,5 lit. palackok- ban	0,35 lit. palackok- ban	Postahor- dokban literenként
		kor.	kor.	kor.	kor.		kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.
Asztali	1899 évi	36.—	—	—	—68	Cognac ***	560.—	6.—	4.20	3.20	2.20	6.40
Asztali	1898 évi	46.—	—	—	—78	Cognac **	440.—	5.—	3.60	2.60	1.80	5.40
Asztali	1897 évi	46.—	—	—	—78	Cognac *	260.—	3.20	2.40	—	1.40	3.60
Asztali	1896 évi	48.—	72	—	—80	Valódi Szilvorium 1893 évi	1.60	—	—	—	—	1.84
Finom asztali	1895 évi	52.—	76	—	—84	Valódi Szilvorium 1895 évi	1.40	—	—	—	—	1.64
Pecsenye	1892 évi	56.—	84	—	—88	Valódi Szilvorium 1898 évi	1.20	—	—	—	—	1.44
Schiller (piros)	1896 évi	52.—	76	—	—84	Székely fenyővíz	—94	—	—	—	—	1.24
Ráczürmös (ó borla feltöltve)	1892 évi	56.—	84	—	—88	Valódi borseprőpálka 1898 évi	1.40	—	—	—	—	1.64
Kisküküllőmenti	1892 évi	60.—	88	—	—91	Allasch I. rendű	1.30	—	—	—	—	1.54
Marosmenti	1890 évi	64.—	92	—	—96	Császárkörte I. rendű	1.30	—	—	—	—	1.54
Rózsamáli	1896 évi	64.—	90	—	—96	Megyszesz I. rendű	1.—	—	—	—	—	1.24
Erdélyi	1890 évi	72.—	00	—	1.04	Magyarkeserű I. rendű	1.—	—	—	—	—	1.24
Erdélyi Rizling	1896 évi	90.—	1.20	64	1.22	Paprika ital (bikavér)	1.—	—	—	—	—	1.24
Bakator (Magyarádi)	1888 évi	94.—	1.24	64	1.26	Rostopschin	1.—	—	—	—	—	1.24
Olasz Rizling	1888 évi	94.—	1.24	64	1.26	Rum belföldi I. rendű	1.30	—	—	—	—	1.54
Tramini	1890 évi	104.0	1.30	68	1.36	Rum belföldi II. rendű	1.—	—	—	—	—	1.24
Leányka	1890 évi	124.0	1.50	76	1.56	Vanília liquer I. rendű	1.30	—	—	—	—	1.54

Hordók, üvegek, ládák saját árban adatnak, bérmentes visszaküldés mellett ugyanabban az árban vissza is vétetnek. Egy postahordó ür-
tartalma eca 3-5 lit. bérmentve küldjük. Hordóért külön 1 kor. 20 fillért számítunk és bérmentes visszaküldés mellett árat megtérítjük. A borok vagy
a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett szállítatnak. Ismeretlen megrendelők az utóbbi esetben a bor értékének 10 százalékát előre küld-
jék be. Az árak kötelezettség nélkül helyben, vagy vasúti feladva értendők. A borok fogyasztási adó nélkül, a pálinkafélék forgalmiadóval együtt
értendők. Megrendelhető Kolozsvárt: **Voith Péter** urnál belmagyar-utca 2., **Barabás Károly** urnál külszappan-utca 8., valamint közvetlenül

a Székely Borkereskedés Részvénytársaságnál Székely-Keresztúron.

34. 3—4.

Legnagyobb, legajánlhatóbb és
legdiszesebb kályharaktár!

Ugy minőségben, mint szépség
tekintetében összehasonlíthatatlanok a

Kozel F. József

főle cég

Kolozsvárt, Unio-utca

20. szám

— „Redout“-tal szemben —

Hires kályha-kemenczéi.

**Asztal- és dísz-kandallók, továbbá
porcellán, majolika- és ó-német
kályhák, takarékos tüzhelyek, fürdő
káda k, kemenczefal burkolatok,
stb. stb.**

Minden e szakmába vágó munká-
latok saját szerelők által csinosan és
jótállás mellett eszközöltetnek.

Ajánlja továbbá:

Schamot tégláit!

Erdélyi legnagyobb kályharaktár.
Telefon : 398.

Nagy raktárt tartok a mai kor igényeinek megfelelő fésű-árakban.

Első erdélyi fésűgyár Kolozsvárt

Külszappany-utca 2-ik szám.

Magyarországon egyedüli gyárilag berendezett fésű-árugyár!!!

Előállítok mindennemű fésűáru készítményeket a legdiszesebb kivitelben, u. m.: **schildkrot, elefántcsont,**
gyöngyház, valamint **szaruból** is, a legtartósabb **bontó és porfésűket.**

Elvállalok mindennemű javításokat, valamint

Schildkrot-forrasztásokat,

mit az erdélyi részekben csak magam készítek. **Hajtű és Schildkrot-fecher újratisztítása.** — Helybeli, valamint vidéki
megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek.

A n. érd. közönség szíves pártfogását kéri tisztelettel

1162. 8—0.

Simon László és t.

fésűáru-gyáros.

Hajtjuk a legujabb francia divat szerint nagy választékban raktáron kaphatók!!